Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 228 (8718). ● 27 ноябрь, 1985 йил ● ЧОРШАНБА ● Баҳоси 3 тийин.

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ТЎРТИНЧИ СЕССИЯСИ

Москва, Кремль. 1985 йил 26 ноябрь. СССР Олий Советининг Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг қўшма мажлиси.

ЖАДАЛЛИК ВА ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИДАН

Бунёдкорлик тажрибасини орттирган, коммунистик идеалларнинг тарихий ҳаққонийлигига астойдил ишонган совет халқи КПСС XXVII съездига тайёргарлик кўрмоқда. Жамиятимизнинг социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш йўлида бизга мустаҳкам, тинчлик керак. Шу боисдан совет кишилари КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг Женевадаги Совет-Америка учрашувида қилган ишини сидқидилдан маъқулламоқдалар.

Совет Иттифоқи давлат ҳокимияти олий органининг депутатлари 26 ноябрда ўн биринчи чақириқ СССР Олий Советининг тўртинчи сессиясига тўпландилар. Сессия Москвада, Катта Кремль саройида палаталарнинг қўшма мажлиси билан иш бошлади.

М. С. Горбачев, Г. А. Алиев, В. И. Воротников, В. В. Гришин, А. А. Громико, Д. А. Кунаев, Е. К. Лигачев, Н. И. Рижков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, В. В. Шчербицкий, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, С. Л. Соколов, Н. В. Талызин, Б. Н. Ельцин, Л. Н. Зайков, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, В. П. Никонов ўртоқларни депутатлар ва меҳмонлар гулдурос, давомли қарсаклар билан кутиб олдилар.

Мажлисни СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси депутат **А. Э. Восс** очди.

Депутатлар сессиянинг кун тартибини ва унинг иш тартибини якдиллик билан тасдиқладилар. Муҳокамага қуйидаги масалалар киритилди:

1. СССР Олий Совети Президиумининг ўртоқ Н. И. Рижковни СССР Министрлар Советининг Раиси қилиб тайинлаш ва ўртоқ Н. А. Тихоновни СССР Министрлар Советининг Раиси вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги 1985 йил 27 сентябрь Фармонларини тасдиқлаш ҳақида.

2. СССР Олий Совети Президиумининг составига ўзгартишлар киритиш тўғрисида.

3. СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986 йилги Давлат плани тўғрисида ҳамда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1985 йилги Давлат плани қандай бажарилаётганлиги ҳақида.

4. СССРнинг 1986 йилги Давлат бюджети тўғрисида ва СССРнинг 1984 йилги Давлат бюджетининг ижроси ҳақида.

5. Умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилишнинг Асосий йўналишлари муносабати билан ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг халқ маорифи тўғрисидаги қонун асосларига ҳамда бошқа қонун актларига ўзгартишлар киритиш тўғрисида.

6. СССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш ҳақида.

7. Олий даражада Женевада ўтказилган Совет-Америка учрашувининг якунлари ва халқаро вазият тўғрисида.

Кун тартибининг биринчи банди юзасидан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари депутат **М. С. Горбачевга** сўз берилади.

Депутат М. С. ГОРБАЧЕВ нутқи

Депутат ўртоқлар!

КПСС Марказий Комитети билан СССР Олий Совети Президиумининг топшируvига биноан ўртоқ Н. И. Рижковни СССР Министрлар Советининг Раиси этиб тайинлаб, СССР Олий Совети Президиумининг шу масала юзасидан 1985 йил 27 сентябрда чиқарган Фармонини тасдиқлаш тўғрисидаги таклифни сизларнинг муҳокамангизга киритаман.

Николай Иванович Рижков катта ташкилотчилик қобилиятига, ишлаб чиқариш, хўжалик ва партия иши соҳасида бой тажрибага эга бўлган киши эканини кўрсатди. Партия унга қайси участкани топширмасин — «Уралмаш»нинг бош директори, СССР оғир ва транспорт машинасозлиги министрининг биринчи ўринбосари, СССР Госплани раисининг биринчи ўринбосари, КПСС Марказий Комитетининг секретари каби ҳамма лавозимларда Н. И. Рижков бутун куч-қувватини, билимини сарфлаб ишлади, фидокорона ва ижодий ишлади.

Унга СССР Министрлар Советининг Раиси лавозими ишониб топширилган ҳозирги пайтда Николай Иванович ишга зўр ғайрат билан киришди, халқ хўжалигини бошқаришни яхшилаш мақсадида бир қанча муҳим таклифларни Сиёсий бюро ва ҳукуматнинг кўриб чиқиши учун тақдим этди. Бинобарин, тўғри йўналишдан борилмоқда. Эндиликда КПСС Марказий Комитети 1985 йил апрель Пленуми ва кейинги Пленумлари белгилаган, партиянинг янги таҳрирдаги Программаси ҳамда мамлакатни беш йилликда ва бирмунча олис истиқболда иқтисодий ҳамда социал ривожлантириш Асосий йўналишларининг лойиҳалари каби ғоят муҳим ҳужжатларда акс эттирилган йўлдан сабот билан олға бораверишь муҳимдир.

Коммунистик партиянинг сиёсатида халқимизнинг манфаатлари ва хоҳиш-иродаси, унинг Ватанимиз иқтисодий ва мудофаа қудрати мустаҳкамроқ бўлиши, совет кишиси яна ҳам яхшироқ яшаши ва ишлаши йўлидаги муддаоси ўзининг мужассам ифодасини топмоқда.

Хўш, шунга асосланиб, биз Совет Иттифоқи ҳукуматидан нималарни кутмоқдамиз?

Биринчиси, партиянинг мамлакат социал-иқтисодий ривожланишини жадаллаштиришга, халқ хўжалигини интенсивлаш ва унинг самарадорлигини оширишнинг асосий воситаси сифатида фан-техника тараққиётини авж олдиришга қаратилган йўлини яна ҳам зўр ғайрат билан амалга оширишдан иборат. Бу эса халқ фаровонлигини янада юксалтиришни таъминлашга олиб борадиган асосий йўлнинг ўзи бўлиб, бу йўл партиямиз билан давлатимизнинг олий мақсадидир.

Ҳукумат сабот билан ишлаши лозим бўлган иккинчи вазифа — планлаштиришни такомиллаштириш, халқ хўжалигини мутаносиб равишда ва комплекс ривожлантиришни таъминлаш, молиявий системамизни мустаҳкамлашдир. Бу эса Министрлар Совети хўжалик механизмининг барча соҳаларини диққат марказида тутиб, бутун экономика учун энг муҳим ва умумий бўлган проблемаларга биринчи навбатда эътибор бериши, турли тармоқлар туташган жойда баҳамжиҳат ишлаш таъминланишини кузатиб бориши кераклигини билдиради. Маълумки, турли тармоқлар туташган жойда кўпинча бизнинг бундан буёнги ўсишимиз учун энг катта резервлар мавжуд бўлади.

Ҳукуматнинг эътибори қаратилиши лозим бўлган учинчи вазифа — давлат бошқаруви системасини такомиллаштиришдан иборат. Бу вазифа СССР Министрлар Совети тўғрисидаги қонунда унинг вазифалари орасида энг асосий ўринларнинг бирига қўйилган. Бунда ҳам марказлаштирилган планлаштиришни бошқариш, раҳбарликнинг иқтисодий методларини жорий этиш ҳам, шунингдек, бирлашмалар, корхоналар ҳамда маҳаллий органларнинг ташаббускорлигини кенг ривожлантириш, уларнинг мустақиллиги ва масъулиятини кучайтириш, тегишли тармоқлар ишидаги аҳвол учун министрларга ва идораларнинг раҳбарларига нисбатан талабчанликни ошириш ҳамда жамиятнинг талаб-эҳтиёжларини қондириш ҳам айниқса муҳимдир.

Ниҳоят мамлакат хавфсизлиги ва мудофаа қобилиятини таъминлаш Ер юзида тинчлик манфаатлари йўлидаги актив ташқи сиёсий фаолият, социализм мамлакатлари билан социалистик иқтисодий интеграцияни, қардошларча дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорликни ривожлантириш ҳамда чуқурлаштириш ҳукуматнинг биринчи даражали вазифаси бўлиб келди ва шундай бўлиб қолмоқда.

Хуллас, депутат ўртоқлар, биз мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантириш планларини амалга ошириш, партиянинг ички ва ташқи сиёсатини изчиллик билан рўёбга чиқариш борасида ҳукуматдан актив ҳаракатларни кутмоқдамиз.

Республика ҳукуматларидан бошлаб то маҳаллий Советларнинг ижроия комитетларигача барча бошқарув органлари фаолиятининг мазмуни ва мароми кўп жиҳатдан СССР Министрлар Совети ўз ишига қандай суръат бағишлашига боғлиқ бўлади. Шу боисдан Иттифоқ ҳукуматининг иш услуби чуқур таҳлил намунаси, қабул қилинган қарорларнинг аниқ-пухталиги ва уни амалга оширишда талабчанлик, изчиллик, халқ манфаатлари тўғрисида доимий ғамхўрлик, меҳнаткашларнинг талаб-эҳтиёжларини қондириш намунаси бўлиб хизмат қилиши керак. Халқ Комиссарлари Советининг биринчи Раиси Владимир Ильич Ленин ҳукумат фаолиятининг бош мазмунини айни мана шулардан иборат деб билган эди.

Министрлар Совети, унинг Раиси ўз иши савиясини яна ҳам юқори кўтариш, бу иш Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ўртага қўяётган талабларга тўла-тўкис мос келиши учун ҳамма ишни қиладилар деб ишонч билдиришга ҳамма асосларимиз бор, деб ўйлайман. (**Қарсаклар**).

Депутатлар ўртоқ Н. И. Рижковни СССР Министрлар Советининг Раиси этиб тайинлаш тўғрисида СССР Олий Советининг қарорини бир овоздан қабул қилиб, СССР Олий Совети Президиумининг ушбу масала юзасидан 1985 йил 27 сентябрда чиқарган Фармонини тасдиқлайдилар.

СССР Олий Совети Президиумининг ўртоқ Н. А. Тихонов бетоблиги сабабли ўз илтимосига кўра пенсияга чиққанлиги муносабати билан уни СССР Министрлар Советининг Раиси вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги Фармонини тасдиқлаш ҳақидаги қарор ҳам қабул қилинади.

Сўнгра СССР Министрлар Советининг Раиси депутат **Н. И. Рижков** нутқ сўзлади.

Депутат Н. И. РИЖКОВ нутқи

Ҳурматли депутат ўртоқлар!

Менга билдирилган катта ишонч учун КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Советига астойдил миннатдорчилик изҳор этишга ижозат бергайсиз. Сизларнинг ишончингизни мен аввало СССР Министрлар Совети олдида турган вазифаларни ҳал этиш учун юксак масъулият деб қабул қиламан.

(**Давоми учинчи бетда**).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ДЕПУТАТ В. С. ШЕВЧЕНКОНИ СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ҚИЛИБ САЙЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

Депутат Валентина Семеновна **Шевченко** СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари қилиб сайлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
А. ГРОМИКО.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1985 йил 26 ноябрь.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ДЕПУТАТ С. МУКАШЕВНИ СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ҚИЛИБ САЙЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

Депутат Саламат **Мукашев** СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари қилиб сайлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
А. ГРОМИКО.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1985 йил 26 ноябрь.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ДЕПУТАТ Р.-Б. И. СОНГАЙЛАНИ СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ҚИЛИБ САЙЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

Депутат **Сонгайла** Рингаудас-Бронисловас Игнович СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари қилиб сайлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
А. ГРОМИКО.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1985 йил 26 ноябрь.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИДА

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси ўз мажлисида КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ М. С. Горбачевнинг АҚШ президенти Р. Рейган билан Женевадаги учрашуви якунларини кўриб чиқиб, М. С. Горбачев қилган ишни, музокаралар натижасида эришилган аҳдномаларни ва қўшма Баёнотни тўла-тўкис маъқуллади.

Женевадаги учрашув халқаро турмушнинг жуда катта сиёсий воқеаси бўлганлиги уқтириб ўтилди. СССР ва АҚШ раҳбарлари қўшма ҳужжатда: ядро уруши бошланмаслиги керак, деб айтганликлари учрашувнинг принципиал муҳим якуни бўлди. Улар СССР билан АҚШ ўртасида ҳар қандай урушнинг — ядровий ва оддий урушнинг олдини олиш муҳимлигини таъкидладилар ва ҳарбий устунликка эришишга интилмаслик мажбуриятини олдилар. Шу жиҳатдан олганда, Женевадаги музокараларнинг якунлари ҳозирги халқаро муносабатлардаги сиёсий ва психологик иқлимни ўзгартиришга, бу муносабатларни соғломлаштиришга ижобий таъсир ўтказа олади, ядровий уруш чиқиши хавфини камайтира олади. Учрашув Совет—Америка муносабатларида, қолаверса, умуман бутун дунёда яхшилик сари ўзгаришларга эришиш мақсадида мулоқот бошланишига асос солди.

Кейинги вақтларда КПСС билан Совет давлатининг халқаро хавфсизлик энг муҳим масалаларини ҳал этиш: уруш хавфини камайтириш, жаҳон майдонидаги давлатлараро муносабатларни яхшилаш сари қатъиян бурилиш йўлида бошлаган ташаббуслар ва ҳаракатлар тўғрилигини учрашув якунлари яна яққол тасдиқлаганлиги таъкидлаб ўтилди.

Сиёсий бюро шуни уқтириб ўтдики, Совет—Америка муносабатларида хавфсизлик соҳаси белгиловчи соҳа бўлиб қолаверади, космосни ҳарбийлаштиришнинг олдини олиш ва у билан узвий боғлиқ равишда ядро қуролларини қисқартириш проблемаси бу соҳанинг ўзагини ташкил этади. Учрашув натижаларидан энди олий даражада тасдиқланган 1985 йил 8 январдаги Совет — Америка қўшма Баёноти асосида ядровий ва космик қуролларга бағишланган музокараларни жадаллаштириш учун фойдаланилиши лозим. Иккала томоннинг таклифларида яқинлашув нуқталари бор ва бу нарса зарбдор космик қуроллар ишлаб чиқишни тақиқлаш шароитида ядро қуролларини тубдан ва кескин қисқартиришга оид ўзаро мақбул қарорларга келиш йўлини қидириш имконини беради. Шу билан бирга музокаралар давом этаётганлиги фактининг ўзи қуролланиш пойгасини оқлаш ва ниқоблашга хизмат қилмаслиги керак. Қуролланиш пойгаси космосга чиқишига йўл қўймаслик ва Ердаги шундай пойгани тўхтатиш асосида ядро уруши хавфини тугатиш — энг муҳим вазифадир. Бу вазифанинг ҳал этилиши барча давлатларнинг ва тинчликсевар ижтимоий-сиёсий кучларнинг масъулият билан ёндашишини, янада кўпроқ куч-ғайрат сарфлаб ҳисса қўшишини талаб қилади.

Женева учрашувининг узоқ муддатли моҳияти аниқ-равшан амалий ишларда намоён бўлади ва иккала томоннинг Женевада қабул этилган қўшма Баёнот асосида иш қилишга тайёрлигига боғлиқ бўлади. Совет Иттифоқи бу вазифани ҳал этиш учун зарур бўлган ҳамма ишни қилади ва АҚШ маъмуриятидан ҳам шуни кутади.

КПСС ўзининг ташқи сиёсатида бундан буён ҳам ҳар бир халқ ўз йўлидан бориш, ўз дўстлари ва иттифоқчиларини ўзи танлаб олишдан иборат суверен ҳуқуққа эга деган фикрга муттасил асосланиб иш тутаверади. Сиёсатнинг тўғрилиги ва самарадорлиги ҳозирги дунёнинг реалликларини, унинг хилма-хиллигини, кўплаб ва турли давлатларнинг ҳар хил, кўпинча бир-бирига тўқнаш келадиган манфаатларини эътиборга ола билиш, низоли халқаро проблемаларни ҳал этишни бош мақсадга —ядро урушининг олдини олиш мақсадига эришишга бўйсундириш маҳорати билан белгиланади. КПСС айни шундай иш тутмоқда.

Сиёсий бюро куч-ғайратни бўшаштирмай, қурол-яроғларни тубдан ва кескин қисқартиришга, шу асосда Совет—Америка муносабатларини нормаллаштириш ва соғломлаштиришга, жаҳон уруши хавфини тугатишга интилавериш зарурлигини уқтирди. Бу ишда СССР билан АҚШ ўртасида, шу жумладан олий даражадаги мулоқотни давом эттириш ва чуқурлаштириш ҳақида Женевада эришилган аҳднома катта роль ўйнаши лозим.

СССР билан АҚШни мухолифликка, айниқса урушга муқаррар дучор қиладиган зиддиятлар йўқ. Улар ўртасида вужудга келаётган проблемаларни тенглик ва баб-баравар хавфсизлик, ўзга мамлакатларнинг манфаатларига зарар етказмаслик принципига қатъий риоя этган тақдирдагина ҳал этиш мумкин. СССР билан АҚШ ўртасидаги икки томонлама муносабатларнинг амалий масалалари ўзаро манфаатдорлик ва ички ишларга аралашмаслик асосида ҳал қилиниши керак.

Ядро асрида турли социал тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшашидан бошқа оқилона йўл йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас. Бу шак-шубҳасиз ҳақиқат Совет Иттифоқининг барча мамлакатлар билан, шу жумладан Америка Қўшма Штатлари билан ҳам муносабатларини белгилаб турибди ва белгилайверади.

Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатларнинг олий раҳбарлари 1985 йил 21 ноябрь куни Прагада бўлиб ўтган учрашувда М. С. Горбачевнинг Женевада қилган ишини социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг биргаликдаги тинчликсевар позициясини, Сиёсий Маслаҳат Комитетининг 1985 йил октябрида Софиядаги кенгашида қабул этилган ташқи сиёсат программасини олға силжитишга бениҳоя муҳим ҳисса бўлиб қўшилди, деб баҳолаганликларини КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси мамнуният билан қайд этди.

Учрашув қатнашчилари Европадаги ва дунёдаги ишларни яхшилик сари буриб юбориш учун бундан буён ҳам ўзларига боғлиқ бўлган ҳамма ишларни қилаверишга тайёр эканликларини тасдиқлаганликлари, улар қардош мамлакатларнинг бирлиги ва жипслигини, уларнинг синфий бирдамлигини ва ҳамкорликнинг ҳамма соҳаларидаги ўзаро баҳамжиҳат ҳаракатларни мустаҳкамлашга азму қарор берганликларини якдиллик билан изҳор қилганликлари принципиал аҳамиятга эгадир.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ЎРТОҚ Н. И. РИЖКОВНИ СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ РАИСИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

СССР Олий Совети Президиумининг мазкур масала юзасидан 1985 йил 27 сентябрдаги Фармонини тасдиқлаб, ўртоқ Николай Иванович **Рижков** СССР Министрлар Советининг Раиси қилиб тайинлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
А. ГРОМИКО.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль. 1985 йил 26 ноябрь.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ «ЎРТОҚ Н. А. ТИХОНОВНИ СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ РАИСИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

СССР Олий Совети Президиумининг ўртоқ Николай Александрович **Тихонов**ни соғлиғи ёмонлашганлиги сабабли пенсияга чиқиши муносабати билан унинг илтимосига кўра СССР Министрлар Совети Раиси вазифасидан озод қилиш тўғрисида 1985 йил 27 сентябрдаги Фармони тасдиқлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
А. ГРОМИКО.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль. 1985 йил 26 ноябрь.

ЗИМБАБВЕ АФРИКАЛИКЛАР МИЛЛИЙ ИТТИФОҚИ ВАТАНПАРВАРЛИК ФРОНТИ ПАРТИЯСИНИНГ ПРЕЗИДЕНТИ ВА БИРИНЧИ СЕКРЕТАРИ, ЗИМБАБВЕ РЕСПУБЛИКАСИНИНГ БОШ МИНИСТРИ РОБЕРТ ГАБРИЭЛЬ МУГАБЕНИНГ СССРГА ҚИЛАДИГАН ВИЗИТИГА ДОИР

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг таклифига биноан Зимбабве африкаликлар миллий иттифоқи — Ватанпарварлик фронти партиясининг президенти ва биринчи секретари, Зимбабве республикасининг Бош министри Роберт Габриэль Мугабе партия-ҳукумат делегациясига бош бўлиб шу йил декабрь ойининг биринчи ярмида расмий визит билан Совет Иттифоқига келади.

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ТЎРТИНЧИ СЕССИЯСИ

СССРни ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1986 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ҲАМДА 1985 ЙИЛГИ ПЛАН ҚАНДАЙ БАЖАРИЛАЁТГАНЛИГИ ҲАҚИДА

СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, СССР Госплани раиси депутат Н. В. ТАЛИЗИН доклади

СССР Олий Советининг сессияси Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXVII съездига актив тайёргарлик кўрилаётган шонли даврда ўтмоқда.

Бутун партия ва мамлакатда юксак сиёсий активлик ва меҳнат ғайрати жўш урмоқда, шу беш йилликнинг сўнгги йилини муваффақиятли тугаллаш, КПСС Марказий Комитети 1985 йил апрель ва октябрь Пленумларининг қарорларини амалга ошириш соҳасида қизғин иш давом этмоқда. Жамиятимиз ҳаётида рўй бераётган ижобий ўзгаришларни совет халқи Коммунистик партия билан, Марказий Комитет ва унинг Сиёсий бюроси фаолияти билан чамбарчас боғлиқ деб билмоқда.

Эълон қилинган КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси, таклиф этилаётган ўзгартишлар билан КПСС Устави лойиҳаларини, СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986 — 1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳасини халқимиз тўла-тўкис қўллаб-қувватламоқда.

КПССнинг халқаро сиёсати, бизнинг тинчлик ташаббусларимиз, уруш хавфининг олдини олиш, кескинликни юмшатишга эришиш соҳасидаги тадбирларнинг бутун комплекси астойдил маъқулланмоқда. Олий даражадаги Совет—Америка учрашуви принципиал йўлимизнинг, Совет Иттифоқи халқаро вазиятни соғломлаштиришга интилишининг ёрқин тасдиғи бўлди.

Давлатимизнинг Ер юзида қуролланиш пойгасини жиловлашга, космосда қуролланиш пойгасига йўл қўймасликка қаратилган ҳамда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев Женевада изчиллик билан ўтказган тинчликсевар ташқи сиёсат йўлини бутун совет халқи якдиллик билан қўллаб-қувватламоқда. Жаҳон жамоатчилигининг жуда кенг доиралари бу йўлни хайрихоҳлик билан маъқулламоқда.

СССР Министрлар Совети сизларнинг муҳокамангизга тақдим этган СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986 йилга мўлжалланган Давлат плани СССР министрликлари, идоралари, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари иштирокида, партиянинг программавий кўрсатмаларига мувофиқ, унинг мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришни ва совет халқининг фаровонлигини оширишни назарда тутувчи стратегик йўлига мувофиқ равишда ишлаб чиқилган.

Мамлакат мудофаа қобилиятини зарур даражасида сақлаб туриш юзасидан тадбирлар кўрилмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси план лойиҳасини кўриб чиқди. 1986 йилги план кўрсаткичлари ўзининг принципиал йўналиши жиҳатидан КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси ҳамда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган ва КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил октябрь Пленуми маъқуллаган Асосий йўналишлари лойиҳаларининг талабларига мос бўлиб тушиши уқтириб ўтилди.

Сўнгра докладчи 1985 йилги план бажарилишининг асосий якунларига қисқача тўхталиб ўтди.

У халқ хўжалигида бу йил мураккаб шароитларда бошланганини эслатиб ўтди. Бу ҳол биринчи квартал план топшириқларининг бажарилишига салбий таъсир қилди, бу кварталда саноат ишлаб чиқаришининг ўсиши 2 процент бўлди.

КПСС Марказий Комитети билан ҳукуматнинг халқ хўжалиги барча тармоқларидаги ишни яхшилаш юзасидан кўрган чора-тадбирлари, жойлардаги партия, совет ва хўжалик органларининг зўр ташкилотчилик фаолияти, КПСС XXVII съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани авж олдириб юборган ишлаб чиқариш коллективларининг юксак меҳнат ғайрати туфайли аҳвол яхшиланди ва экономикани ўстириш суръатлари анча ошди. II кварталда саноат ишлаб чиқаришининг ўсиши 4,2 процентга, III кварталда 5 процентга етди. IV кварталда ҳам юқори суръат давом этмоқда. Мана шуларга биноан 1985 йилги Давлат планининг асосий иқтисодий кўрсаткичлари бажарилади, деб айтиш мумкин. Мамлакат иқтисодий ва социал тараққиётнинг барча соҳалари бўйлаб олға силжийди.

Миллий даромад 1984 йилга нисбатан 3,5 процент, саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми планда кўзда тутилганидек 3,9 процент кўпаяди. Қора металларнинг тайёр прокати, пўлат қувурлар ишлаб чиқариш, кўмир қазиб олиш, бошқа энг муҳим турдаги саноат маҳсулотлари ишлаб чиқаришнинг абсолют ўсиш миқдорлари ортади. Газ қазиб олиш планини ошириб бажараётган газ саноати ходимларининг катта ҳиссасини уқтириб ўтиш лозим.

Қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти (1983 йилги таққослама баҳоларда) 2,1 миллиард сўмлик миқдорда кўпаяди. Чорва ва парранда, сут ва тухум харид қилиш, озиқ-овқат, гўшт, сут ва балиқ маҳсулотлари ишлаб чиқариш 1984 йилга нисбатан ортади. Бу эса аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш имконини берди.

Транспорт барқарорроқ ишлай бошлади. Темирйўлчилар юк ташиш соҳасидаги қолоқликка барҳам бериб ҳозир йиллик план графигига мувофиқ ишлаб турибдилар.

Бу йил ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишда ижобий силжишларга эришилди. Ижтимоий меҳнат унумдорлиги 3,7 процент ортади, бу кўрсаткич планга мувофиқ келади. Моддий, хом ашё ва ёқилғи-энергетика ресурсларини анчагина миқдорда тежаш таъминланмоқда. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифати яхшиланмоқда.

Аввалги йиллардаги бўлгани каби 1985 йилда ҳам социал-маданий ва ишлаб чиқариш қурилишининг катта программаси амалга оширилмоқда. Давлат капитал маблағи ҳисобига 142 миллиард сўмликдан зиёд, ёки ўтган йилга нисбатан 6 процент кўп асосий фондлар ишга туширилиши кутилмоқда. Бир йил ичида 200 тага яқин саноат корхонаси қурилади.

Саноатнинг кўпгина тармоқларидаги бир қанча йирик корхоналарда катта-катта қувватлар ишга туширилаётганлиги докладда уқтириб ўтилди. 1985 йилнинг охирига бориб БАМ трассасининг 1640 километри ёки ярмиси доимий равишда ишлатила бошланади.

Бу йил халқ фаровонлиги, унинг маданий-маиший турмуш шароитлари янада яхшиланиши таъминланмоқда.

Аҳолининг реал даромадлари кўпаяди. Меҳнатга ҳақ тўлаш ортади. Ижтимоий истеъмол фондларидан бериладиган тўловлар ва имтиёзлар план топшириғида белгиланганидан кўра илдамроқ кўпайиб бормоқда. Уй-жой ва коммунал қурилиши, халқ маорифи ва соғлиқни сақлаш янада ривож топди.

1985 йилда экономикани ривожлантиришдаги умуман ижобий якунларни қайд этиш билан бирга план топшириқлари айрим кўрсаткичлар бўйича бажарилмай қолишини айтиб ўтиш керак. Бунга асосан хўжалик юритишнинг интенсив методларига ўтишдаги сусткашлик, шунингдек бир қанча тармоқларда ташкилотчилик ишининг даражаси пастлиги сабаб бўлмоқда.

Айрим министрликларда меҳнат унумдорлигини ошириш, ёқилғи-энергетика ресурсларини, металл, ёғоч ва хом ашёни тежаш, шунингдек янги техника ва илғор технологияни жорий этиш топшириқларининг бажарилиши таъминланмади. Баъзи бирлашма ва корхоналар маҳсулот етказиб беришга оид шартномавий мажбуриятларни тўла ҳажмда бажармаяптилар.

Кейинги вақтларда, деди докладчи, қурилиш ташкилотларининг ишини яхшилаш юзасидан бир қанча қарорлар қабул қилинди, уларга катта ёрдам берилмоқда. Бироқ бу йил ҳам қурувчилар асосий фондларни ва ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш планини уддалай олмаяптилар.

Кўпгина иттифоқдош республикаларда товар обороти плани бажарилмаяпти, бошқа баъзи кўрсаткичлар соҳасида ҳам қолоқликлар бор. СССР министрликлари ва идораларининг раҳбарлари, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари шу камчиликлардан жиддий хулоса чиқариб олиб, 1986 йилги планнинг аниқ бажарилишини ташкил этиш чораларини кўришлари керак.

КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель ва октябрь Пленумларида, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш масалаларига бағишлаб партия Марказий Комитетида ўтказилган июнь кенгашида зўр сиёсий ва иқтисодий аҳамиятга молик вазифалар — фан ва техника соҳасида сифат жиҳатидан янги марраларга чиқиб олиш, халқ хўжалигини янада юқори ташкилий-иқтисодий поғонага кўтариш вазифалари белгиланди.

Партия совет кишиларининг фаровонлигини муттасил оширишни социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришнинг олий мақсади деб билади.

Ўртага қўйилган вазифаларга эришишнинг конкрет йўллари асослаб берилди, бу йўллар ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишда қатъий силжишга эришишдан, планлаштириш ва бошқаришни, структура ва инвестиция сиёсатини қайта қуришдан иборат.

Шу программавий йўл-йўриқлар СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳасида тўла-тўкис ифодалаб берилган.

1986 йил плани Асосий йўналишлар лойиҳасининг таркибий қисми сифатида мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш стратегиясини амалий равишда рўёбга чиқаришни бошлаб беради.

Халқ хўжалигини ривожлантириш суръатларини ошириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, экономика структурасини такомиллаштириш келгуси йил планининг ўзига хос хусусиятидир. 1986 йилда ривожланиш суръатларини жадаллаштириш хом ашё, ёқилғи-энергетика ва меҳнат ресурсларини камроқ ўстирган ҳолда таъминланиши принципиал муҳим вазифадир.

1986 йил ўсиш суръатлари иқтисодий ва социал ривожланишнинг энг муҳим кўрсаткичлари соҳасида шу беш йилликдаги ўртача йиллик суръатлардан юқори бўлади ва кейинги йилларда Асосий йўналишлар лойиҳасида ўн иккинчи беш йиллик учун белгиланган топшириқларни бажариш маррасига чиқиб олинишини таъминлайди.

Истеъмол ва жамғарма учун фойдаланиладиган миллий даромаднинг ўсишини 1981—1985 йиллардаги ўртача 3,2 процент ўрнига 3,8 процент кўпайтириш, саноат маҳсулотини 3,7 процент ўрнига 4,3 процент, қишлоқ хўжалиги маҳсулотини 4,4 процент кўпайтириш планлаштирилмоқда. Ижтимоий меҳнат унумдорлиги 3,8 процент, саноатда 4,1 процент оширилади. Миллий даромадни кўпайтиришнинг 97 проценти меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига олиниши лозим.

Планда халқ хўжалигининг энг муҳим пропорцияларини анчагина ўзгартириш белгиланган.

Миллий даромадда жамғарманинг улуши бирмунча оширилади. Бу эса капитал маблағни кўпайтириш суръатларини жадаллаштириш, ишлаб чиқариш аппаратининг тезроқ янгиланишини таъминлаш, кейинги йилларда иқтисодий ўсишнинг юксак суръатларини давом эттириш учун зарур ишларни бошлаб қўйиш имконини беради.

Аҳолининг молларга ва саноат хизматларига бўлган талаб-эҳтиёжларини янада тўла-тўкис қондириш учун «Б» группаси маҳсулоти ҳозирги беш йилликдаги ўртача 3,8 процент ўрнига 4,9 процент кўпайтирилади. Уни ўстириш суръатлари «А» группаси ривожидан илдамроқ боради.

Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш йўлига биноан 1986 йилги планда фан ва техникани ривожлантиришга алоҳида эътибор берилади.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети фан ва техниканинг энг муҳим соҳаларини ривожлантириш юзасидан қабул қилган қарорларида кўзда тутилган топшириқлар тўла-тўкис эътиборга олинди ва ресурслар билан таъминланди. Фан, техника ва технологиянинг жуда муҳим халқ хўжалиги аҳамиятига молик энг устун ва тармоқлараро соҳалари бўйича, шу жумладан, янги туркум машиналари ва асбоб-ускуналарининг нусхаларини яратиш бўйича 1150 та топшириқ планга киритилган.

Умуман саноатда машиналар, ускуналар, приборлар ва материалларнинг янги турларини ўзлаштириш анча ортади. Эскириб қолган маҳсулотларни ишлаб чиқаришдан олиб ташлаш тезлашади.

Саноатда ишлаб чиқариш техника даражасини ошириш асосида 1985 йилда кутилаётганидан 22 процент кўп — шартли тарзда 880 минг кишини бошқа ишга ўтказиш ва таннархни камайтиришдан 5 миллиард 200 миллион сўмлик иқтисодий тежамни таъминлаш мўлжалланмоқда.

Илм-фанга сарфланадиган харажатлар 5,5 процент кўпайтирилади.

Халқ хўжалиги самарадорлигини оширишнинг ва экономикани ўстириш суръатларини кўпайтиришнинг негизи сифатида халқ хўжалиги барча тармоқларида ишлаб чиқаришни янгилаш ва модернизациялашни жадаллаштириш мақсадида шу беш йилликдаги ўртача йиллик чиқариб ташланган эскириб қолган асосий ишлаб чиқариш фондларига нисбатан 1986 йилда шундай фондларни ҳисобдан чиқариб ташлашни 1,7 баравар кўпайтириш кўзда тутилди.

Планда ишлаб чиқаришни интенсивлаш, ресурсларни тежашга катта аҳамият берилмоқда. Ресурсларни тежайдиган илғор технологияларни қўлланиш кенгаяди. Тежамкорлик ишлаб чиқаришни янада ўстиришни ресурслар билан таъминлашдаги асосий манба бўлиб қолади. Иккиламчи ресурслардан ишлаб чиқаришда фойдаланиш анча кенгаяди.

Министрликларга ва иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига сарф-харажатлар нормасини камайтириш ва ресурсларни тежаш борасида ғоят тиғиз топшириқлар белгиланди. Бу топшириқларнинг сўзсиз бажарилиши планнинг балансли лигини ва халқ хўжалиги тармоқлари бир маромда ишлашини таъминлашнинг ҳал қилувчи шартларидан биридир.

Буларнинг ҳаммаси ишлаб чиқариш самарадорлигини ва интенсивлашни ошириш соҳасида хўжалик органлари ишида жиддий қайта қуришни зарур шарт қилиб қўяди.

Экономикамизнинг етакчи тармоғи бўлган саноатда 1986 йил планида фан-техника тараққиётини ва ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишни таъминлайдиган тармоқларда жиддий структурали силжишлар кўзда тутилган. Хўжалик юритишнинг янги шароитида ишлайдиган министрликлар анча кўпаяди. Улар эндиликда саноат маҳсулоти умумий ҳажмининг ярмидан кўпроғини етказиб берадиган бўладилар. Бу эса 1986 йил планини бажаришга, меҳнат коллективлари иш натижаларини яхшилашга, ишлаб чиқариш самарадорлигини ўстириш ва маҳсулот сифатини оширишга ёрдам беради.

Саноатда, деди сўнгра докладчи, энг аввало машинасозликни алоҳида кўрсатиб ўтиш керак. Бу тармоқ илгари ҳам илдам суръатлар билан ривожлантирилган эди. Лекин ҳозир машинасозлик ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлиб қолди. Шу сабабли 1986 йил планида унга алоҳида эътибор берилмоқда.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети халқ хўжалигининг барча тармоқларини техника билан қайта қуроллантиришда машинасозликнинг асосий ролини ҳисобга олиб, «Ўн иккинчи беш йилликда ва 2000 йилгача бўлган истиқболда фан-техника тараққиётининг негизи — машинасозлик техника даражасини, маҳсулотлари сифатини тубдан ошириш ва машинасозликни ривожлантириш тадбирлари тўғрисида» шу йилнинг августида қарор қабул қилдилар.

Бу тармоқда 1986 йилда маҳсулот ҳажми 6,6 процент кўпаяди. Машинасозлик министрликларида олий сифат категориясидаги маҳсулотларнинг салмоғи 44,6 процентни ташкил этади. Биринчи марта ўзлаштирилаётган ва уч йилгача ишлаб чиқариладиган маҳсулот салмоғи 31,3 процентга етади. Машина ва ускуналар янги туркумларини ишлаб чиқариш кенгаяди, уларга материал ва энергия сарфи камаяди.

Фан ва техниканинг замонавий ютуқлари асосида биринчи навбатда машинасозликнинг ўзини, шунингдек халқ хўжалигининг барча тармоқларини техника билан қайта қуроллантиришни амалга оширишга имкон берадиган станоксозлик, асбобсозлик, ҳисоблаш техникаси воситаларини ишлаб чиқариш илдам ривожлантирилади.

Ўзгарувчан ишлаб чиқариш модуллари ва автоматлаштирилган системаларни, саноат роботлари ва бошқа замонавий техникани ишлаб чиқариш ортади. Металл қирқувчи станоклар ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажмида рақамли программа билан бошқариладиган станоклар салмоғи 12 процент кўпаяди. Микропроцессорлар ва шахсий ЭҲМ базасида ҳисоблаш комплекслари ишлаб чиқариш 1,8 баравар, уларнинг алоҳида ўрнатиладиган ускуналарини ишлаб чиқариш 13,6 процент, технология ускуналарининг ҳамма турлари учун программали бошқариш қурилмалари ишлаб чиқариш 15,7 процент кўпаяди.

1986 йилда 70 номдан ортиқ янги ва модернизация қилинган қишлоқ хўжалик машиналарини ишлаб чиқариш ўзлаштирилади. Интенсив технологияни жорий этиш учун машина ва механизмлар ишлаб чиқариш деярли 1,4 баравар, кучли тракторларда ишлатиш учун шундай машина ва механизмлар ишлаб чиқариш 14 процент ортади. Чорвачиликда озуқа тайёрлаш учун машина ва ускуналар ишлаб чиқариш илдам суръатлар билан ривожлантирилади.

Озиқ-овқат, гўшт, сут ва балиқ саноати учун машина-ускуналар ишлаб чиқариш 6,5 процент, савдо ва умумий овқатланиш корхоналари учун ускуналар ишлаб чиқариш 8,7 процент кўпаяди.

Сибирь ва Узоқ Шимол нефть-газ комплекси районлари учун блок-комплект қилиб тайёрланадиган ускуналарни ишлаб чиқариш ва етказиб бериш кўпаяди. Умуман нефть конларини бурғилаш ва геология — қидирув ускуналари ишлаб чиқариш 5,3 процент ортади. Ана шу ускуналарнинг техникавий даражасини ошириш тадбирлари амалга оширилади.

Юксак самарали қурилиш машина-механизмларини, юк ортиш ва тушириш, юк кўтариш — транспорт ускуналарини ишлаб чиқариш илдам ривожлантирилади. Қурилиш ва ремонт ишларини механизациялаш учун алмаштириладиган ускуналар ва асбоблар ишлаб чиқариш ҳажми ортади. Бундай ускуналар ва асбоблар хили кўпайтирилади.

Экономикани ривожлантиришни жадаллаштиришнинг планлаштирилган суръатлари конструкцион материаллар, химия маҳсулотлари, ўрмон, ёғочсозлик саноати буюмлари, бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш топшириқлари билан бевосита боғлиқдир.

Конструкцион материаллар комплекси тармоқларида сифат жиҳатларига асосий эътибор берилган. Бундай материалларни ишлаб чиқариш 1986 йилда 1985 йилдагига нисбатан 6,5 процент кўпаяди.

Н. В. Тализин халқ хўжалигининг етакчи тармоқларини, ёқилғи-энергетика комплексини ривожлантиришга батафсил тўхталиб ўтди.

Сўнгра у КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети катта социал аҳамиятга эга бўлган ҳужжатни — халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни ва хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантиришнинг Комплекс программасини яқинда тасдиқлаганликларини таъкидлади. Партия халқ учун товарлар ишлаб чиқаришни кенгайтириш, уларнинг сифатини яхшилаш, хизматнинг ҳамма турларини ривожлантириш аҳолининг турмуш даражасини янги, янада юқорироқ босқичга кўтаришнинг муҳим шарти, деб ҳисобламоқда. Программага мувофиқ планда министрликлар ва иттифоқдош республикаларга товарлар ишлаб чиқаришни ва аҳолига хизмат кўрсатишни янада кўпайтириш юзасидан топшириқлар кўзда тутилган.

СССР Министрлар Совети агросаноат комплекси тармоқларини ривожлантириш планини ишлаб чиқиш вақтида СССР Озиқ-овқат программаси топшириқларига асосланиб иш тутди. Қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулотини 220 миллиард сўмликка етказиш режалаштирилди. Агросаноат моддий-техника базасини янада мустаҳкамлаш йўли изчиллик билан амалга оширилади. СССР Озиқ-овқат программасига мувофиқ равишда моддий ресурсларнинг муҳим турлари ажратилди.

СССР Озиқ-овқат программаси амалга оширилишини таъминлайдиган тармоқларни, шу жумладан қишлоқ хўжалиги ходимлари учун уй-жой қурилишини ривожлантиришга 58,7 миллиард сўм капитал маблағ ажратилмоқда, бу эса 1985 йилдагига нисбатан анча кўпдир.

Планда деҳқончилик маҳсулотлари, айниқса, дон, кунгабоқар уруғи, қанд лавлаги етиштиришни кўпайтиришнинг юксак суръатлари белгиланган. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети 1985 йил июлда қабул қилган қарорга мувофиқ равишда 1986 йилда интенсив технология асосида донли экинлар етиштириладиган майдонлар 31,3 миллион гектаргача кенгайтирилади, бу эса қўшимча равишда камида 26 миллион тонна дон олиш имконини беради.

Узоқ муддатга мўлжалланган мелиорациялаш программаси топшириқларининг бажарилиши таъминланади, бунда суғориладиган ва захи қочирилган ерлардан фойдаланишни яхшилашга алоҳида эътибор берилади. 1,3 миллион гектардан ортиқ мелиорация қилинган ерларни фойдаланишга топшириш мўлжалланмоқда.

Ем-хашак базасини янада мустаҳкамлаш ва озуқа сифатини ошириш асосида гўшт етиштиришни 17,3 миллион тоннага, сут етиштиришни 100 миллион тоннага етказиш кўзда тутилмоқда. Бу — ўн биринчи беш йилликдаги ўртача йиллик ҳажмдан анча юқоридир. Амалда чорвачилик маҳсулотлари етиштиришда маҳсулотни кўпайтиришга моллар ва паррандалар маҳсулдорлигиниң оширищ ҳисобига эришиш белгиланмоқда.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини энг муҳим турларини харид қилиш кўпаяди, бу эса мамлакат аҳолисини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилашга имкон беради. Гўшт ва сут маҳсулотлари, мевасабзавот консервалари, қанд, ўсимлик ёғи, олий нав ун, ёрма ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми кўпаяди.

Ярим тайёр масалликлар ва кулинария маҳсулотлари ишлаб чиқариш кенгаяди. Музлатилган балиқ маҳсулотлари, тирик балиқ ва балиқ маҳсулотлари ишлаб чиқариш кўпаяди.

1986 йил планида кўзда тутилган топшириқлар ғоят тиғиздир. Агросаноат комплекси бошқарув органларининг вазифаси бу топшириқлар сўзсиз бажарилишини таъминлабгина қолмай, шу билан бирга маҳсулот нобуд бўлишини камайтириш, хом ашё ўз вақтида қайта ишланишини ва уларни сақлаш шароитлари яхшиланишини таъминлашнинг зарур тадбирларини амалга оширишдан иборат.

1986 йилда агросаноат комплекси бошқарув системасини қайта қуриш шароитида ривожланиб боради. Ягона марказий орган — СССР Госагропроми, шунингдек жойларда янги бошқарув органларининг ташкил этилганлиги қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтиришга, озиқ-овқат маҳсулотлари сифатини оширишга ва аҳолини бундай маҳсулотлар билан таъминлашни яхшилашга шубҳасиз хизмат қилади.

Қишлоқда қудратли ишлаб чиқариш потенциали барпо этилган. Юқори малакали кадрлар мавжуд. СССР Госагропромининг, иттифоқдош республикаларнинг биринчи галдаги вазифаси — қишлоқ хўжалиги, умуман экономиканинг агросаноат сектори тасарруфидаги ҳамма нарсалар юксак самара беришини таъминлашдан иборат.

Докладчи транспортни ривожлантириш тўғрисида гапириб, унинг 1986 йилги иш ҳажми халқ хўжалигининг эҳтиёжларини тағин ҳам тўлароқ қондириш заруратини кўзда тутиб белгиланганини таъкидлади.

Ўн иккинчи беш йилликда экономикани жадал ривожлантириш учун шарт-шароит яратиш ҳамда илғор техника ва технология негизида халқ хўжалигининг барча тармоқларини техника билан қайта қуроллантиришни амалга ошириш учун 1986 йилда капитал қурилиш суръатларини анча ўстириш кўзда тутилган. Ишлаб чиқаришни структура жиҳатидан ва техника билан қайта қуриш юзасидан партия олға сурган вазифалар капитал маблағ сарфлаш планларини тузишга янгича ёндашишни талаб қилди. Халқ хўжалигини ривожлантириш суръатлари ва фан-техника тараққиёти қайси тармоқларга боғлиқ бўлса, шу тармоқларга алоҳида эътибор берилди.

Тобора кўпроқ бирлашмалар ва корхоналар хўжалик юритишнинг янги шароитига ўтаётганлиги муносабати билан уларнинг иқтисодий рағбатлантириш фондлари ортиб бормоқда, 1986 йил планида бу фондлар моддий ресурслар билан тўла таъминланади.

Социал ривожланиш ва совет халқининг фаровонлигини ошириш соҳасида 1986 йил план топшириқлари, деб таъкидлади сўнгра докладчи, КПСС Марказий Комитети 1985 йил апрель Пленумининг мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштиришнинг олий мазмуни халқнинг моддий фаровонлигини муттасил ошириб бориш, совет кишилари турмушининг ҳамма жиҳатларини яхшилаш ҳақидаги принципиал йўл-йўриқларига асосланган.

1986 йилда экономикани юксалтириш ва унинг самарадорлигини ошириш асосида халқ турмушининг моддий ва маданий даражасини янада ўстириш таъминланади.

Турмуш даражасининг умумлаштирувчи кўрсаткичи бўлган реал даромадлар аҳоли жон бошига 2,5 процент ортади, бу эса мазкур беш йилликдаги ўртача йиллик ўсишдан кўпроқдир.

Меҳнаткашлар даромадларининг ўсиши аввало меҳнат унумдорлигини ошириш, ишчининг индивидуал ва коллектив натижаларини яхшилаш ҳисобига таъминланади.

Докладчи меҳнатга ҳақ тўлашни такомиллаштириш, ишчи ва хизматчиларнинг айрим категориялари иш ҳақини ошириш, аҳолининг пенсия таъминоти ва унга медицина хизмати кўрсатишни яхшилаш борасида кўзда тутилаётган марказлаштирилган тадбирлар ҳамда бошқа чоралар тўғрисида тўхталиб ўтди.

У халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқаришни жадал ривожлантириш, хизмат кўрсатиш соҳаларини кенгайтириш барча министрликлар ва идораларнинг, иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг, халқ депутатлари ҳамма Советларининг асосий вазифаси эканлигини таъкидлади. Спиртли ичимликлар ишлаб чиқариш камайтирилаётган, ичкиликбозликка қарши кураш авж олдирилган шароитда бу алоҳида аҳамиятга эгадир.

1986 йилда уй-жой, коммунал хўжалик объектлари ва социал-маданий муассасалар қурилиши кенг программасини давом эттириш кўзда тутилган. Ўтган йиллардагидан фарқли равишда бундай объектлар қурилишини пул билан таъминлашда бирлашмалар ва корхоналар ўзларининг социал-маданий тадбирлар ва уй-жой қурилиши фондларидан, бошқа марказлаштирилмаган манбалардан кўп миқдорда маблағ ажратиб иштирок этадилар. Фондлардан фойдаланишнинг шу йўналишини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш керак.

Олий ва ўрта махсус ўқув юртлари 2,1 миллион мутахассис тайёрлаб беради. Мактаб ислоҳоти амалга оширилаётганлиги муносабати билан педагоглик касблари бўйича мутахассис кадрлар тайёрлаш кўпайтирилади.

1986 йил планида теварак-атрофдаги муҳитнинг янада яхшиланишини таъминлайдиган табиатни муҳофаза қилиш тадбирларини амалга ошириш белгиланди. Ана шу мақсадлар учун давлат капитал маблағларидан 2,5 миллиард сўмга яқин пул ажратиш мўлжалланди.

1986 йил план топшириқлари яхлит халқ хўжалиги комплексида барча иттифоқдош республикаларнинг ҳамда иқтисодий районларнинг экономикаси ва маданиятини янада ривожлантиришни, ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштиришни такомиллаштиришни кўзда тутади.

Мамлакат шарқий районлари иқтисодий потенциалини янада ўстириш назарда тутилган. Умумиттифоқ нефть, газ ва кўмир қазиб чиқаришида уларнинг улуши ортади.

Барча иттифоқдош республикаларда ва мамлакатнинг иқтисодий районларида СССР Озиқ-овқат программаси топшириқларини амалга ошириш ишлари давом эттирилади. Иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Министрлар Советлари, халқ депутатлари маҳаллий Советлари бу программанинг бажарилишини кундалик назоратга олишлари керак.

Ташқи иқтисодий алоқалар экономикамизни ривожлантиришда муҳим ўрин тутади, деб уқтирди докладчи. 1986 йил плани ташқи савдо оборотини 1985 йилдагига нисбатан 5 процент кўпайтиришни, товарлар экспорти ва импорти структурасини муайян даражада яхшилашни кўзда тутади.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши аъзоси бўлган мамлакатлар олий даражадаги Иқтисодий кенгаши қарорларига амал қилиб, СССР ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши аъзоси бўлган мамлакатлар ўртасида давлат планларини мувофиқлаштириш чоғида келгуси беш йиллик учун социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари иқтисодий ҳамкорлигини ривожлантиришнинг янги, янада юксак марралари белгиланди. Фан-техника тараққиётининг комплекс программаси асосида илмий ҳамкорлик амалга оширилади. Ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва кооперациялаш кенгаяди, ҳамкорликнинг янги формалари кенг ривожланади.

Ривожланаётган мамлакатлар билан ўзаро манфаатли алоқалар кенгаяди. Ривожланган капиталистик мамлакатлар ва энг аввало ўзаро манфаатлар асосида савдо айирбошлашни кенгайтиришдан манфаатдор бўлган мамлакатлар билан савдо-иқтисодий алоқалар давом эттирилади. Совет экономикасининг имкониятлари бу мамлакатлар билан ташқи савдо оборотини кенгайтиришга асос беради.

Пировардида докладчи бундай деди:

Ўн иккинчи беш йиллик дастлабки йили планини амалга ошириш халқ хўжалигини интенсивлаш йўлига буриб юбориш учун, кейинги йилларда экономиканинг барқарор муттасил ривожланиб бориши учун социалистик ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш йўлида алоҳида аҳамиятга эга бўлади.

1986 йил плани СССР Олий Совети томонидан тасдиқлангандан сўнг у мамлакат бутун хўжалик ҳаётининг қонунига айланади, бу қонуннинг бажарилишини ташкил этиш асосий вазифа бўлиб қолади.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев КПСС Марказий Комитети 1985 йил октябрь Пленумида: «Ишлаб чиқилган планлар қанчалик илҳомбахш бўлмасин, белгиланган марраларга фақат қизғин, юқори унумли меҳнат билангина эришиш мумкин»,— деб таъкидлади.

1986 йилда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш Давлат планида белгиланган кўрсаткичлар ва топшириқлар ғоят тиғиздир. Уларни бажариш учун партия, совет, хўжалик органлари, касаба союз ташкилотлари, меҳнат коллективларининг катта куч-ғайрати, собитқадам иши талаб қилинади.

Социалистик мусобақа каби қудратли восита ёрдамида меҳнаткашларнинг ижодий кучларини, инсон омилини тўла даражада ишга солиш керак.

Интизомни, уюшқоқликни, тартибни мустаҳкамлаш, масъулиятни ошириш учун кураш бошқаришни такомиллаштириш соҳасидаги ишнинг таркибий қисмидир. 1986 йилда олдимизда турган катта вазифалар ана шу ишларни ҳам кучайтиришни талаб қилади.

Н. В. Тализин СССР Олий Совети томонидан СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш 1986 йилги Давлат планининг қабул қилиниши ва унинг муваффақиятли бажарилиши экономикамиз янги юксак марраларни эгаллашига ёрдам қилади, деб ишонч билдирди.

(Қарсаклар).

(ТАСС).

Доклад қисқартириб босилмоқда.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ДЕПУТАТ Б. А. АШИМОВНИ СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

Депутат Байкен Ашимович **Ашимов** пенсияга чиқиши муносабати билан СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари вазифасидан озод қилинсин.

СССР Олий Советн Президиумининг Раиси
А. ГРОМИКО.

СССР Олий Советн Президиумининг Секретари
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1985 йил 26 ноябрь.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ДЕПУТАТ А. С. БАРКАУСКАСНИ СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

Депутат Антанас Стасевич **Баркаускас** пенсияга чиққанлиги муносабати билан СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари вазифасидан озод қилинсин.

СССР Олий Советн Президиумининг Раиси
А. ГРОМИКО.

СССР Олий Советн Президиумининг Секретари
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1985 йил 26 ноябрь.

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ТЎРТИНЧИ СЕССИЯСИ

СССРнинг 1986 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ ТЎҒРИСИДА ВА СССР 1984 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИНИНГ ИЖРОСИ ҲАҚИДА

СССР молия министрининг биринчи ўринбосари В. В. ДЕМЕНЦЕВ доклади

СССР Министрлар Совети СССРнинг 1986 йилги Давлат бюджетини сизларнинг муҳокамангиз ва тасдиғингизга ҳавола этади.

Ушбу сессия партиямиз КПССнинг XXVII съездига ҳозирлик кўраётган даврда ўтмоқда. КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил октябрь Пленуми съездга тайёргарлик кўриш соҳасида муҳим воқеа бўлди. Янги таҳрирдаги партия Программасининг, таклиф этилаётган ўзгартишлар билан КПСС Уставининг, СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986 — 1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишларининг лойиҳалари умумпартия, умумхалқ муҳокамасига қўйилди. Зўр сиёсий аҳамиятга эга бўлган шу ҳужжатларда фан-техникани тараққий эттириш, шу асосда совет жамиятининг янги сифат ҳолатига эришиш негизида социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришнинг муфассал концепцияси асослаб берилган.

Партия, совет ва хўжалик органларининг социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш, меҳнаткашларнинг ғайрат-шижоати ва сиёсий активлигини жўш урдириш соҳасидаги изчил ва саботли ишлари туфайли 1985 йилда иқтисодий ва социал ривожланишда янги муваффақиятларга эришилди. Саноат тобора жўшқин ривожланаётганлиги, транспорт ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқлари иши яхшиланаётганлиги муҳимдир. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш бир йил ичида 30 миллиард сўмликдан зиёд кўпайиб, 808 миллиард сўмликка етади.

Ишнинг сифат кўрсаткичлари ошмоқда, меҳнат, материал ва молия ресурсларидан фойдаланиш яхшиланмоқда. Ижтимоий меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига 3,7 миллион кишининг меҳнати тежалди. Ижтимоий маҳсулот ҳосил қилиш учун материал сарфи камайтирилди, шу йўл билан тахминан 3 миллиард сўм тежалди. Умуман халқ хўжалигидаги фойда салкам 170 миллиард сўмни ташкил этади ва бултургидан ошади.

Агросаноат комплексини ривожлантиришга, Озиқ-овқат программасини амалга оширишга алоҳида эътибор берилди. Бу йил қишлоқ хўжалигй ялпи маҳсулотининг ҳажми беш йиллик мобайнида энг юқори даражага кўтарилади.

Ижтимоий ишлаб чиқаришни ва унинг самарадорлигини ошириш асосида аҳолининг фаровонлигини янада юксалтириш таъминланди. Мана шу тадбирларнинг ҳаммаси миллионлаб кишиларнинг манфаатларига хизмат қилди. Бу тадбирларни амалга оширишга давлат 2,5 миллиард сўм ажратди.

Аҳолини бепул таълим ва медицина ёрдами, пенсия ва нафақалар билан таъминлайдиган ижтимоий истеъмол фондлари янада ривож топди. 1985 йил мобайнида шу фондларнинг умумий ҳамжи 5,8 миллиард сўмлик миқдорда ортади ва 146,5 миллиард сўмга етади.

Шу йилги молиявий программанинг бажарилиши ички хўжалик резервларини янада тўлиқроқ сафарбар этишга, халқ хўжалигидаги иқтисодий тежашни кучайтиришга бўйсундирилди. СССРнинг 1985 йилги Давлат бюджети даромадлар бўйича 100,05 процент ва харажатлар бўйича 99,7 процент бажарилади.

Шу билан бирга кўпгина корхоналар ва ҳатто айрим министрликлар маҳсулот ишлаб чиқаришни муттасил кўпайтиришга ва унинг сифатини оширишга эриша олмадилар. СССРнинг 1986 йилги Давлат бюджети КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель ва октябрь Пленумлари кўрсатмаларига, КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг халқ хўжалиги ва социал масалаларга оид қарорларига биноан ишлаб чиқилган.

СССРнинг 1986 йилги Давлат бюджети даромадлар бўйича 414,6 миллиард сўм ва харажатлар бўйича 414,2 миллиард сўм миқдорида тақдим этилмоқда.

Бюджет даромадларининг 92 процентидан кўпроғи социалистик хўжалик тушумлари ҳисобига шакллантирилади.

Давлатнинг пул жамғармаларини вужудга келтиришда фойданинг роли анча ортади.

Халқ хўжалигини пул билан таъминлаш бирлашма ва корхоналарнинг ўз маблағларини, банк кредитини сарфлаш ҳисобига ҳам қопланади. Шуни эътиборга олганда, экономикани ривожлантириш учун ҳаммаси бўлиб 429,2 миллиард сўм ёки бу йилга нисбатан 18,8 миллиард сўм кўп маблағ сарфланади.

1986 йил, деб уқтирди докладчи, келгуси беш йиллик социал программасини амалга оширишнинг биринчи йили бўлади. СССРнинг Давлат бюджетида бевосита шу мақсад учун жами маблағнинг учдан бир қисмидан кўпроғини сарфлаш кўзда тутилмоқда.

Аҳолининг турмуш даражасини ошириш юзасидан ўтказиладиган марказлаштирилган тадбирларга 3 миллиард сўм ажратилмоқда. Халқ хўжалигининг айрим тармоқларида ишловчи ходимлар меҳнатига ҳақ тўлашни такомиллаштириш кўзда тутилмоқда. Ишчилар, хизматчилар ва колхозчиларнинг пенсия таъминотини ва уларга медицина хизматини яхшилаш, болалари бўлган оилаларга давлат ёрдамини кучайтириш тадбирлари давом эттирилади. Умумий таълим ва ҳунар мактаби ходимларининг меҳнат ҳақини янада ошириш ва бошқа тадбирлар кўзда тутилмоқда.

Бундан ташқари илгари аҳолига тарқатилган Давлат ички заёмларининг ҳақини тўлашни давом эттириш планлаштирилмоқда.

Уй-жой қурилишига 1986 йилда бюджетдан ва бошқа манбалардан 27 миллиард сўмдан ортиқ пул сарфланади. Бу эса маблағнинг бир қисмини ишлаб чиқариш қурилишидан олиб беришни эътиборга олиб, жами саҳни 114 миллион квадрат метр келадиган уй-жойларни фойдаланиш учун топширишни ва тахминан 10 миллион кишининг уй-жой шароитларини яхшилашни таъминлайди.

КПСС Марказий Комитетидаги июнь кенгашининг программавий йўл-йўриқлари асосида план ва бюджетда илмий муассасаларнинг моддий-техника базасини янада мустаҳкамлаш тадбирлари назарда тутилмоқда.

План билан бюджетнинг муҳим халқаро жиҳати бор. Улар жаҳон майдонидаги иқтисодий ҳамкорликни яна да ривожлантириш учун кенг имкониятлар очади, Совет Иттифоқининг халқаро меҳнат тақсимотида актив қатнашишга, социал-сиёсий системаларидан қатъи назар, барча давлатлар билан ўзаро манфаатли ва тенг ҳуқуқли асосда савдо қилишга қатъий қарор қилганлигидан далолат беради.

Қардош социалистик давлатлар ўртасида ташқи иқтисодий ва бошқа алоқалар тобора муттасил ва самарали ривожланмоқда. План ва бюджетда СССРнинг ривожланаётган мамлакатлар билан ўзаро манфаатли ҳамкорлигини янада кенгайтиришга зарур ресурслар ажратилади.

1986 йилда, деди докладчи, саноатга бюджетдан ва бошқа манбалар ҳисобидан 247 миллиард сўм ажратилади. Шундан 183,9 миллиард сўми мамлакатнинг асосий ишлаб чиқариш фондларини кенгайтириш ва тубдан такомиллаштиришни, халқ хўжалигининг барча тармоқларини энг янги техника билан қуроллантиришни, фан-техника тараққиётининг суръатларини жадаллаштиришни белгилаб берадиган оғир саноатни ривожлантиришга сарфланади.

Оғир саноатга қилинадиган ҳамма харажатларнинг салкам 30 проценти ёқилғи-энергетика комплексига ажратилади. Электр энергетикага сарфланадиган капитал маблағ 24 процент, нефть қазиб чиқаришга 31 процент, кўмир қазиб чиқаришга сарфланадиган капитал маблағ қарийб 27 процент кўпайтирилади. Металлургия, химия ва бошқа базавий тармоқлар жадал ривожлантирилади.

Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни ва хизмат соҳасини ривожлантиришнинг 1986 —2000 йилларга мўлжалланган Комплекс Программасига мувофиқ юқори сифатли истеъмол моллари ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш мўлжалланмоқда. Саноатнинг «Б» группаси маҳсулоти илдам суръатлар билан ўсиб, 4,9 процент кўпаяди. Министрлик ва идораларга ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун 63,1 миллиард сўм ажратилади. Озиқ-овқат, енгил, гўшт ва сут саноатига капитал маблағ 1,1— 1,4 баравар кўпайтирилади. Бундан ташқари, оғир саноат министрликлари ўз ресурсларининг бир қисмини маданий-маиший моллар ва рўзғор ашёлари ишлаб чиқаришни кенгайтиришга сарфлайдилар.

1986 йилдан бошлаб меҳнат коллективларини юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқарганлик учун иқтисодий рағбатлантиришнинг ва халқ хўжалигига маънавий эскирган техника ишлаб чиқарганлик учун уларнинг моддий жавобгарлиги янги тартиби жорий этилади.

Бу йил илмий ходимлар, конструкторлар ва технологларнинг меҳнатига ҳақ тўлашни такомиллаштириш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Фан-техника тараққиёти суръатларини жадаллаштириш юзасидан белгиланган тадбирлар халқ хўжалигининг пировард натижаларида реал ва аниқ рўёбга чиқарилади. Шу омил ҳисобига 1986 йилда миллий даромадни кўпайтиришнинг ва ижтимоий меҳнат унумдорлигини оширишнинг анчагина қисми таъминланади. Саноатнинг бир ўзида ишлаб чиқаришнинг техникавий даражасини ошириш плани 880 минг ходимни бошқа ишлар учун бўшатиб олиш имконини беради.

1986 йил учун энг муҳим турдаги хом ашё, материаллар, ёқилғи-энергетика ресурсларини тежаш юзасидан конкрет топшириқлар белгиланган.

1986 йилги бюджетда 2 миллиард сўмлик оборот маблағининг айланишини жадаллаштириш топшириғи кўзда тутилган.

Сўнгра докладчи халқ хўжалигининг етакчи тармоқларини ривожлантириш йўлларига тўхталиб ўтди.

Транспорт ва алоқани ривожлантиришга 1986 йилда бюджетдан ва бошқа манбалар ҳисобидан 30,7 миллиард сўм ажратилади.

Мамлакатимизда халқ хўжалигини бошқаришни қайта қуриш соҳасида катта иш қилинмоқда. 1986 йилдан бошлаб саноат ишлаб чиқаришининг ярмидан кўпроғини ўз зиммасига олган министрлик ва идоралар, кўпгина транспорт корхоналари, алоқа ва маиший хизматнинг ҳамма корхоналари янги шароитларда ишлай бошлайди.

Молия-кредит системаси зиммасига муҳим ва масъулиятли вазифалар юклатилмоқда. Молия органлари билан банк муассасалари пул маблағларини фан-техника тараққиётининг энг муҳим йўналишларига жамлаш соҳасидаги ишни анча кучайтиришлари, резервларни тўлиқроқ аниқлашлари, халқ хўжалигида қатъий иқтисод режими амалга оширилиши, социалистик мулк сақланиши устидан контролликни кучайтиришлари лозим.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети агросаноат комплексини бошқаришни янада такомиллаштириш, идоравий тарқоқликни тугатиш, агросаноат ишлаб чиқариши ҳамма бўғинларининг баҳамжиҳатлигини кучайтириш тўғрисида қарор қабул қилдилар. Агросаноат комплексини социал-иқтисодий жиҳатдан ривожлантиришга барча манбалар ҳисобидан 149 миллиард сўм ёки бу йилга нисбатан қарийб 10 миллиард сўм кўп пул ажратилади.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда тармоқни интенсивлаш масалаларини амалий ҳал этишга, деҳқончилик ва чорвачиликнинг интенсив технологияларини ривожлантириш учун моддий ва молиявий ресурсларни сафарбар этишга асосий эътибор берилади. Қишлоқ жойларда келгусида социал қайта қуришга оид ишлар кенг кўламда олиб борилади. Қишлоқ хўжалик корхоналарига мана шу вазифаларни амалга ошириш учун барча манбалар ҳисобидан 109,5 миллиард сўм ажратиш мўлжалланади.

1986 йилда РСФСРнинг Ноқоратупроқ зонасини иқтисодий ва социал қайта ўзгартириш суръатларини жадаллаштириш, Озиқ-овқат программасини бажаришга мана шу кенг регион қўшадиган ҳиссани кўпайтириш вазифаси қўйилди. Ноқоратупроқ зонани ривожлантиришга 9,5 миллиард сўм сарфланади.

Ҳозирги вақтда қишлоқ экономикасини мустаҳкамлашга оид тадбирлар изчил амалга оширилаётганлиги туфайли колхоз ва совхозларни иқтисодий ривожлантиришнинг комплекс системаси вужудга келди. Уларнинг оладиган фойдаси 1986 йилда салкам 24 миллиард сўмни ташкил этади. Бу фойданинг деярли ҳаммаси ўз эҳтиёжларига — ишлаб чиқаришни ва иқтисодий рағбатлантириш фондларини ташкил этишни кенгайтиришга сарфланади.

Докладчи 1986 йилда капитал қурилиш суръатлари анча ўсишини айтди. Капитал маблағ сарфлаш умумий ҳажми 185,9 миллиард сўмга етади, бундан давлат капитал маблағлари 164 миллиард сўмни ташкил этади. Бунда мавжуд корхоналарни техника билан қайта қуроллантиришга ва реконструкциялашга асосий эътибор берилади. Капитал маблағларни энг муҳим ва ишга тушириладиган халқ хўжалик объектларига сарфлашни кучайтириш капитал маблағ сарфлашнинг принципиал муҳим йўналиши бўлиб қолиши керак.

1986 йилда қурилиш индустриясини ривожлантиришга барча манбалар ҳисобидан 20,4 миллиард сўм ажратилади.

Планда ва бюджетда кундалик эҳтиёж товарлари сотишни ва маиший хизмат кўрсатишни анча кенгайтириш мўлжалланди. Савдо ва маиший хизмат корхоналарининг моддий-техника базасини янада мустаҳкамлаш ва такомиллаштириш кўзда тутилади. Савдони ривожлантиришга 7,4 миллиард сўм ажратилади. Чакана товар обороти 11,6 миллиард сўм кўпайиб, 342 миллиард сўмни ташкил этади. Маиший хизматни кенгайтиришга 1,3 миллиард сўм сарфланади.

Совет мамлакати — халқнинг фаровонлиги, унинг юксак билими ва маданияти, бой маънавий турмуши тинмай ўсиб бораётган жамиятдир. 1986 йилда бюджетдан социал-маданий тадбирларга 131,8 миллиард сўм ажратилади, яъни бир йилнинг ўзидагина бу харажатлар 7,8 миллиард сўм кўпаяди.

Умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилиш қоидалари ва талабларини амалга ошириш суръатлари изчил ўсмоқда. Болалар ва ўсмирларга таълим беришнинг моддий-техника базасини янада такомиллаштиришга оид тадбирлар комплексини ўтказиш кўзда тутилади. Олий мактабни, кадрлар тайёрлашнинг ўрта бўғинини янада мустаҳкамлаш мўлжалланади. Ҳунар-техника ўқув юртлари анча тез ривожлантирилади.

Соғлиқни сақлашнинг моддий-техника базасини янада мустаҳкамлаш назарда тутилмоқда. Соғлиқни сақлаш ва физкультурани ривожлантиришга 17,5 миллиард сўм ажратилади.

Инсон ҳақида, унинг саломатлиги тўғрисидаги ғамхўрлик табиатни муҳофаза қилишдан, атроф-муҳитга авайлаб муносабатда бўлишдан ажралмасдир. 1986 йилда табиатни муҳофаза қилиш тадбирларига барча манбалар ҳисобидан сарфланадиган харажатлар кўпайиб, 9 миллиард сўмдан ортади.

СССРнинг Давлат бюджетида маданий-маърифий тадбирларни амалга оширишга, аҳолининг дам олишини ташкил этишга, оммавий спортни ривожлантиришга анча миқдорда маблағ ажратиш кўзда тутилади. Бутун мамлакатда ичкиликбозликка ва алкоголизмга қарши кураш авж олдириб юборилган шароитда бу маблағлар жойларда маданият саройлари ва уйлари, клублар ва стадионлар ишини яхшилашга, ишчилар, хизматчилар, колхозчилар ва уларнинг оилалари актив дам олишини ташкил этишга сарфланиши зарур.

Давлат социал страхованиеси бюджети 51,9 миллиард сўм миқдорида СССР Давлат бюджетига киритилди.

Коммунистик партия билан Совет давлатининг тинчлик тўғрисида ғамхўрлик қилишдан кўра муҳимроқ вазифаси йўқ, деб таъкидлади докладчи. Келгуси йил плани ва бюджети эркин ифодаланган тинчлик йўналишидадир.

Бутун дунё КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев таклиф этган кенг кўламли совет ташаббусларининг гувоҳи бўлди. Бу ташаббуслар халқлар тақдири учун юксак масъулият туйғуси билан суғорилган бўлиб, изчил тинчликсеварлиги билан ажралиб туради. Бу ташаббусларда ядро уруши хавфини бартараф этишнинг, ҳарбий мухолифлик даражасини камайтиришнинг, бутун дунёда ишонч, нормал яхши қўшничилик муносабатлари ва ҳалол ўзаро фойдали ҳамкорлик муҳитини қарор топтиришнинг реал йўллари кўрсатиб берилган.

СССР Давлат бюджетида мудофаага 19,063 миллиард сўм ажратиш кўзда тутилган, бу бюджет барча харажатларнинг 4,6 процентини ташкил этади.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг кўрсатмалари асосида ҳозирги вақтда барча даражаларда хўжаликни бошқаришни тубдан такомиллаштиришга оид ишлар амалга оширилмоқда. Планлаштиришни янги, янада юксак даражага кўтариш, барча иқтисодий воситалар ва омиллар, шу жумладан, молия-кредит воситалари ва омилларининг таъсирчанлигини кескин кучайтириш лозим. 1986 йилда бошқаришни такомиллаштириш юзасидан белгиланган тадбирларни амалга ошириш бюджетда кўзда тутилган 1,1 миллиард сўм миқдоридаги харажатларни тежаш имконини беради ва бу халқ хўжалигини пул билан таъминлашга сарфланади.

Коммунистик бунёдкорлик режаларини бажариш учун курашда Совет Иттифоқи қардош халқларининг бузилмас бирлиги, уларнинг миллий ва интернационал манфаатлари муштараклиги янада тўлиқроқ намоён бўлмоқда.

1986 йилда барча иттифоқдош республикаларда хўжалик ва маданий қурилишни янада ривожлантириш кенг программасини амалга ошириш кўзда тутилади. Иттифоқдош республикаларнинг давлат бюджетлари жами 183,6 миллиард сўм миқдорида ёки 6,7 процент ўсган ҳолда тақдим этилади.

СССР Олий Советининг тасдиғига 1984 йилги СССР Давлат бюджетининг ижроси тўғрисидаги ҳисобот тақдим этилмоқда. Бюджет даромадлар бўйича 101,1 процент ва харажатлар бўйича 99,8 процент бажарилди.

Пировардида докладчи шундай деди:

— КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети ўн иккинчи беш йилликнинг дастлабки йили — 1986 йил халқ хўжалиги учун бурилиш йили бўлиши керак, деган вазифани қўйдилар. Ана шу йилги план ва бюджетнинг бажарилиши барча тармоқларни интенсивлаш йўлига буриб юбориш учун алоҳида аҳамиятга эга бўлади. Бу социалистик экономиканинг барча резервлари ва имкониятларидан янада тўлароқ фойдаланишга оид тиғиз, собитқадам ишларни талаб қилади. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг 1986 йил план ва бюджетини кўриб чиқиш чоғида қабул қилган қарорида таъкидланганидек, партия, совет, хўжалик органлари, меҳнат коллективларининг асосий эътибори план топшириқларининг аниқ бажарилишини ташкил этишга қаратилиши зарур.

(Қарсақлар).

(ТАСС).

Доклад қисқартириб босилмоқда.

ЖАДАЛЛИК ВА ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИДАН

(Боши биринчи бетда).

КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Михаил Сергеевич Горбачевнинг партиянинг мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштиришга, совет жамиятининг сифат жиҳатдан янги ҳолатига эришишга қаратилган стратегик йўлини амалга ошириш соҳасида ҳукумат фаолиятининг йўналишлари тўғрисида айтган фикрлари Министрлар Советининг бўлажак иши учун ниҳоятда катта аҳамиятга эгадир.

КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель ва октябрь Пленумлари ишлаб чиққан бу йўл марксизм-ленинизмнинг мустаҳкам пойдеворига таянади, мамлакат ривожланиши ҳозирги босқичининг хусусиятларини ва унинг халқаро аҳволини тўла-тўкис ҳисобга олади. Бу йўл партиянинг янги таҳрирдаги Программасининг лойиҳасида ҳар томонлама ривожлантирилди, СССРни келгуси беш йилликда ҳамда 2000 йилгача бўлган даврда иқтисодий ва социал ривожлантириш Асосий йўналишларининг лойиҳасида конкретлаштирилди.

Бу йўл бизга фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш негизида мамлакатнинг иқтисодий потенциалини кўпайтириш, халқ фаровонлиги янада ўсишини таъминлаш, Ватанимизнинг хавфсизлигини гарантиялаш имконини беради.

Халқимиз эришиш учун ҳаракат қилиб бораётган юксак мақсадлар, мамлакатнинг ҳамма жойида ҳукм сураётган ишчанлик вазияти жамиятда зўр завқ-шавқ уйғотмоқда. КПСС ўзининг XXVII съездига тақдим этадиган программавий ҳужжатлар умумхалқ муҳокамасининг бориши ҳам тўла-тўкис шундан далолат бермоқда.

Совет ҳукумати партия ишлаб чиққан ва халқ қизғин қўллаб-қувватлаган йўлни оғишмай амалга оширишни ўзининг асосий вазифаси деб билади. Бунинг учун ҳукумат, бутун давлат аппарати қизғин ишлаши, аниқ-пухталик ва талабчанлик, халқ хўжалигини ривожлантиришда янги йўлларни, новаторлик ечимларини муттасил излаши зарур.

Вазифа — хўжалик механизмини, бутун бошқариш системасини такомиллаштириб, меҳнат коллективларининг ташаббускорлигини ривожлантира бориб, планли социалистик экономика афзалликларидан, унинг потенциал имкониятларидан яна ҳам тўлиқроқ фойдаланишдан, олға ҳаракатимизнинг юксак суръатларини, бутун халқ хўжалик комплексининг аниқ-пухта ишлашини таъминлашдан иборат. Бунда ҳар бир министрлик ва идоранинг, барча иттифоқдош республикаларнинг давлат бошқаруви маҳаллий органларининг роли ва масъулияти жиддий равишда ортади.

Мана шу барча йўналишларда Министрлар Совети сабот ва қатъият билан ишлайверади.

Совет ҳукумати Коммунистик партиянинг Ватанимиз қудратини, социализм мамлакатлари билан кардошлик алоқаларини мустаҳкамлашга, бутун инсониятнинг тинч келажагини таъминлашга қаратилган ленинча ички ва ташқи сиёсатини оғишмай амалга оширади.

Партия билан халқнинг юксак ишончини оқлаш учун бутун кучимни сарфлайман, деб КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Советига ваъда беришга ижозат этгайсиз. **(Қарсаклар).**

Депутатлар СССР Олий Совети Президиуми составидаги ўзгаришлар тўғрисидаги масалани кўриб чиқишга ўтадилар.

Депутатлардан Б. А. Ашимов ва А. С. Баркаускас пенсияга чиққанликлари муносабати билан сессия уларни СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари вазифаларидан озод қилди.

Депутатлардан В. С. Шевченко, С. Мукашев ва Р. —Б. И. Сонгайла Украина ССР, Қозоғистон ССР ва Литва ССРдан СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари этиб бир овоздан сайландилар.

Сўнгра СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари СССР Госплани Раиси депутат **Н. В. Тализин** СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986 йилги Давлат плани тўғрисида ҳамда 1985 йилги план қандай бажарилаётганлиги ҳақида доклад қилди.

СССР молия министрининг биринчи ўринбосари **В. В. Деменцев** СССРнинг 1986 йилги Давлат бюджети тўғрисида ва 1984 йилги бюджетнинг ижроси ҳақида доклад қилди.

Шу билан СССР Олий Совети палаталарининг биринчи қўшма мажлиси ёпилди.

(ТАСС).

ПРОПАГАНДАНИНГ САМАРАДОРЛИГИ ОШИРИЛСИН

Партиянинг жамиятимиз ривожи ҳозирги босқичидаги идеология ишида оммавий ахборот ва пропаганда воситаларига муҳим роль ажратилмоқда. КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель ва октябрь Пленумларида уқтириб ўтилганидек, бу воситалар сиёсий равшанлиги ва собитқадамлиги билан, чуқур мазмуни ва оперативлиги, ахборотга бойлиги билан одамларни ишонтириши керак. Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш Давлат Комитетининг ходимлари очиқ партия йиғилишида партиянинг замонавий талаблари асосида бутун пропаганда, ижодий фаолиятни яхшилаш йўллари ҳақида, КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси, таклиф этилаётган ўзгартишлар билан КПСС Устави, мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳаларини муҳокама қилиш давомида ўзларининг вазифалари ҳақида гапирдилар. Бу очиқ партия йиғилиши 26 ноябрь куни Тошкентда бўлиб ўтди.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Ҳ. Абдуллаева доклад қилди.

Докладда ва йиғилишда сўзга чиққан бош редакторлардан Т. Баҳромов, Д. Саидаминова, бош редактор ўринбосари Ж. Акромов, чет элларга эшиттиришлар бўлимининг мудири А. Рустамов, Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш Давлат комитетининг мухбири Р. Грюгер, «Ўзбектелефильм» студиясининг директори Ш. Маҳбубов, республика Телевидение ва радиоэшиттириш Давлат комитетининг раиси И. Юсупованинг нутқларида съездолди партия ҳужжатлари янги тарихий уфқларни очиб бериши, совет жамиятининг иқтисодий, социал ва маънавий ривожланишида сифат ўзгаришлари қилиш негизида эришиладиган янги марраларни белгилаб бериши таъкидлаб ўтилди. Ҳар бир коммунист, ҳар бир совет меҳнатчиси партиянинг программавий мақсадларини, мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш объектив зарурлигини чуқур тушунишига эришиш идеология ташкилотларининг, телевидение ва радиоэшиттириш, матбуотнинг биринчи галдаги вазифасидир.

КПСС XXVI съезди қарорларини амалга ошириш, коммунистларнинг бўлажак умумиттифоқ анжуманига умумхалқ тайёргарлиги давомида Совет Ўзбекистони ҳам иқтисодий ва социал ривожланишнинг ҳамма соҳаларида олға силжиганлиги йиғилишда уқтириб ўтилди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленумидан кейин республика ишлаб чиқаришни интенсивлаш, ҳамма жойда ва ҳамма соҳада зарур тартиб ва социал адолат ўрнатиш нуқтаи назаридан ҳам, шунингдек янгича ижтимоий фикрлашга ўрганишда ҳам бурилиш даврини бошдан кечирмоқда. Ижтимоий онгни шакллантиришда, XVI пленумда уқтириб ўтилганидек, оммавий ахборот ва пропаганда воситалари етакчилик мавқеини эгаллайдилар. Республика партия ташкилоти турмуш тарзимизга ёт бўлган ҳамма иллатларни тугатиш, онгли интизомни мустаҳкамлаш учун зўр куч-ғайрат сарфламоқда. Журналистлар маънавий муҳитни батамом тозалаш, амалпарастлик, хушомадгўйлик ва лаганбардорликни, олға томон қиладиган ҳаракатимизга тўсқинлик қилаётган барча нуқсонларни таг-томири билан қўпориб ташлаш учун ўз фаолиятларини активлаштиришлари керак.

Ўзбекистоннинг миллион-миллион меҳнаткашлари ҳар куни телевизор кўриб, радио тинглайдилар. Улар учун умуман матбуот каби телевидение ва радио ҳам жуда хилма-хил проблемалар юзасидан мураббий ва маслаҳатгўй бўлиб қолган. Завод цехлари ва колхоз далаларидан, ишчи йиғилишлари ва илғор тажриба мактабларининг машғулотларидан берилаётган репортажлар — «Ахборот» программасининг, бошқа информацион ва публицистик кўрсатув ҳамда эшиттиришларнинг зарурий таркибий қисмидир. Телевидение ва радио программалари сермазмун, оператив, тематикаси кенг ва хилма-хил бўлиб қолди.

Шу билан бирга ҳозир ўртага қўйилган вазифаларни ҳал қилиш учун радио ва телепублицистиканинг жамики воситаларидан тўла-тўкис фойдаланилаяпти, деб айтиб бўлмайди, дейишди нотиқлар. Программаларда ҳали замондошимизнинг маънавий олами чуқур акс эттирилмаяпти, республикамизнинг энг яхши ўғил ва қизларининг юксак гражданлик туйғулари, меҳнатдаги ғайрат-шижоати манбалари тўла-тўкис ва ишонарли тарзда очиб берилаётгани йўқ. Расман қараганда, публицистика қаторига қўшиш мумкин бўлган бир талай кўрсатув ва эшиттиришлар, фильмлар ҳали ҳам эфирга чиқарилмоқда. Актуал мавзу кўпинча схематик тарзда юзаки ҳал этилмоқда, уларнинг драматургияси саёз, режиссёр изланишлари кўринмайди. Материалларнинг техникавий сифатини ҳам анча яхшилаш талаб этилади.

Бир қанча постановкалар, фильмлар, концертларнинг ғоявий-бадиий савияси турмушимизга сингиб кетаётган жамики янгиликлар, прогрессив ўзгаришлар учун кураш миқёсига ҳали монанд келмайди. Ахборотларнинг «география»си ҳам ҳозирча унча кенг эмас. Бутун диққат — эътибор меҳнаткашларни, айниқса ёшларни коммунистик руҳда тарбиялашни яхшилашга қаратилиши, ичкиликбозлик ва алкоголизм, диний сарқитлар каби жамиятга зид ҳодисаларни тугатиш учун муросасиз кураш олиб бориш лозим. Мактаб ислоҳоти қандай амалга оширилаётганини ёритиш соҳасидаги ишларни кучайтириш, илғор тажрибани тарғиб қилиш, ёш авлодни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ишида комсомол, пионер ташкилотларининг ролини оширишга ҳар томонлама кўмаклашиш керак.

Йиғилишда телевидение ва радионинг ҳамма программаларини битта мақсадга — партия сиёсатини пропаганда қилиш, тушунтириш ва турмушга сингдиришга бўйсундириш зарурлиги таъкидланди. Бу программалар ўз моҳият эътибори билан синфий бўлиши керак. Республика меҳнаткашларини марксча-ленинча дунёқараш руҳида тарбиялаш соҳасидаги актив ишни изчиллик билан ўтказиш, оммани Коммунистик партия ишига садоқат, буржуа идеологиясига, ҳар қандай ғайриижтимоий кўринишларга нисбатан муросасизлик, социализм ғалабаларини ҳимоя қилишга шай бўлиб туриш руҳида тарбиялаш лозим.

Йиғилишда Ўзбекистон ССР Телевидение ва радио эшиттириш Давлат комитетининг ходимлари партия ўртага қўйган катта ва масъулиятли вазифаларни муваффақиятли ҳал қилиш учун бутун куч ва ғайратларини ишга соладилар, КПСС XXVII съездини ва Ўзбекистон Компартияси XXI съездини муносиб кутиб оладилар, деб ишонч билдирилди.

(ЎзТАГ).

Фридрих Энгельс туғилган куннинг 165 йиллигига

БУЮК РЕВОЛЮЦИОНЕР ВА МУТАФАККИР

Карл Маркснинг энг яқин дўсти ва сафдоши, илмий коммунизм асосчиларидан бири бўлган Фридрих Энгельснинг инсоният тарихидаги хизматлари бениҳоядир. В. И. Ленин таърифи билан айтганда, Энгельс дўсти Марксдан сўнг бутун маданий дунёдаги ҳозирги замон пролетариатининг энг яхши олими ва устози эди.

Ф. Энгельс 1820 йил 28 ноябрда Пруссиянинг Рейн провинциясидаги Бармен шаҳрида тўқимачилик фабрикасининг эгаси оиласида туғилди. У аввал шу ердаги шаҳар мактабида, сўнг Пруссияда энг яхшилардан ҳисобланган Эльберфельд гимназиясида ўқиди. Лекин гимназияни тамомламасдан Бармен савдо корхоналаридан бирига приказчик бўлиб ишга киришга мажбур бўлди. Отасининг идорасидаги савдо ишлари Энгельснинг ўз илмий ва сиёсий маълумотини ошириш устида ишлашига тўсқинлик қилмади. У тарих, фалсафа, адабиёт, музика билан шуғулланарди.

Ўша вақтларда немис фалсафасида Гегель таълимоти кенг ёйилган эди. Энгельс ҳам бу таълимотни ўрганишга киришди. Гегелнинг абадий тараққиёт жараёни тўғрисидаги фикрини қабул қилиб, унинг ўйлаб чиқарилган идеалистик қарашларини Маркс каби Энгельс ҳам улоқтириб ташлади.

1842 йилда Энгельс Англия саноатининг маркази бўлган Манчестерда савдо ширкатига хизматга кирди. Унинг отаси бу ширкатнинг пайчиларидан бири эди. Бу ерда Ф. Энгельс ишчилар яшайдиган ҳароба кварталларда бўлар, уларнинг қашшоқлигини ва чекаётган жабр-зулмларини ўз кўзи билан кўрарди. 1845 йилда чоп этилган «Англияда ишчилар синфининг аҳволи» деб номланган китоб Ф. Энгельснинг Англия ишчилар синфининг аҳволини ўрганиши ва кузатишларининг самараси бўлди.

Ф. Энгельс 1842 йил ноябрининг ўрталарида Кёльнда илк бор К. Маркс билан учрашди. Ўша сафар улар ўртасида чинакамига дўстона муносабатлар ўрнатилмади, 1844 йил августининг охирларида уларнинг Париждаги учрашуви эса чуқур ва самимий дўстликка асос солди. «Бу икки олим ва курашчининг бир-бирига муносабати,— деб ёзган эди В. И. Ленин ўзининг «Фридрих Энгельс» очеркида,— қадимги афсоналарда ҳикоя қилинган одамларнинг энг самимий дўстлигидан ҳам аълодир».

Энгельс 1890 йилгача Манчестерда, Маркс эса Лондонда яшади. Лекин бу уларнинг бир-бири билан жуда қизғин алоқада бўлишига ҳалақит бермади. Улар деярли ҳар куни хат ёзишиб турардилар. Бу хатларда икки дўст бир-бири билан фикр олишиб, маслаҳатлашиб, илмий социализм масалаларини биргалашиб ишлаб чиқардилар.

К. Маркс билан Ф. Энгельс маҳфий суратда иш кўраётган биринчи пролетар партияси — «Коммунистлар союзи» билан алоқа боғладилар. Бу союз уларга ўзлари ишлаб чиққан социализм таълимотининг асосий қоидаларини баён қилиб бериш вазифасини топширди. Маркс билан Энгельс томонидан ёзилган машҳур «Коммунистик партия манифести» ана шу тариқа майдонга келди. «Илмий коммунизм асосчилари Карл Маркс билан Фридрих Энгельс синфий курашнинг тарихий тажрибасига, инсоният илғор тафаккурининг ютуқларига таяниб, ижтимоий ривожланишнинг объектив қонунларини кашф этдилар, капитализм емирилиши муқаррарлигини назарий исботлаб, янги социалистик тузум ижодкори бўлмиш пролетариатнинг оламшумул-тарихий вазифасини асослаб бердилар,— дейилади КПСС-нинг янги таҳрирдаги Программаси лойиҳасида.— Уларнинг «Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!» деган оташин даъвати ҳозирда ҳам ишчилар ҳаракатининг жанговар шиори бўлиб қолмоқда».

Маркс билан Энгельс ижтимоий фанларда революцион тўнтариш ясадилар, янги дунёқараш — диалектик ва тарихий материализмни, пролетариат озодлик курашининг назарий асосини яратдилар. Икки мутафаккир бир-биридан мустақил ҳолда ишчилар синфининг оламшумул-тарихий роли тўғрисидаги хулосага келдилар. Бу хулосани асослашда Энгельснинг роли алоҳида аҳамиятга эгадир. «Лекин пролетариат **фақат** азоб-уқубат тортувчи синфгина **эмас**; пролетариат кечираётган жуда оғир иқтисодий аҳвол уни муқаррар равишда илгари суради ва уни ўзини тамомила озод қилиш учун кураш олиб боришга мажбур этади, деб **ҳаммадан олдин** айтган киши Энгельс эди», деб ёзган эди В. И. Ленин.

Қирқ йил мобайнида Энгельс Маркс билан тўла-тўкис маънавий якдил бўлиб, биргаликда социализмнинг илмий назариясини ишлаб чиқдилар, ишчилар синфининг илғор отрядларини уюштириб, уларни ўқитиб бордилар. Улар биргаликда 1864 йилда I Интернационалга асос солдилар. Бу халқаро ишчилар ташкилоти уставида кишиларни сиёсий ташкилотга ғоявий ва ташкилий жипслаштиришнинг энг муҳим принциплари ўз ифодасини топди.

Етмишинчи йилларда илмий коммунизм асосчилари I Интернационал фаолиятига таяниб, ҳар хил оппортунистик оқимларга қарши курашиб, турли мамлакатларда социалистик партияларни тузиш зарурлигини асослаб бердилар. Маркс билан Энгельс бу партиялар революцион назарияни ўрганиши жуда ҳам зарур эканлигини қайта-қайта таъкидладилар.

Илмий коммунизмга оид энг муҳим асарларнинг бир қанчасини Маркс билан Энгельс ҳамкорликда ёзишган. Энгельснинг кўпгина тадқиқотлари унинг Маркс билан доимий мулоқотда бўлиши жараёнида туғилган ғоялар ривожи натижасидир. Ўз навбатида Маркс Энгельснинг ёрдами ва билимига таяниб иш кўрарди. У «Капитал» ва бошқа асарлари устида ишлар экан, Энгельснинг билим доираси жуда кенглигини, унинг ажойиб хотирасини, тафаккури кўламини таъкидларди.

Энгельс диалектик ва тарихий материализмни ишлаб чиқиш учун кўп иш қилди. У марксча фалсафанинг энг муҳим қоидалари биринчи марта изчил баён қилиб берилган классик асарларнинг муаллифидир.

Энгельс биринчи бўлиб табиат қонунларини билишда материалистик диалектикани қўллади. У табиий фанларнинг энг сўнгги ютуқларини умумлаштирар экан, бу фанларнинг катта аҳамияти ва чуқур фалсафий моҳиятини очиб берди. Диалектик материализм ижтимоий фанларнинг ҳамда табиат тўғрисидаги фанларнинг методологик асоси эканлигини исботлади.

Тарих фанини ривожлантиришда Энгельснинг роли айниқса буюкдир. У Маркс билан ҳамкорликда тарихий тадқиқотлар, турли мамлакатлар ва даврлар тарихини ўрганиш методологиясини ишлаб чиқишга жуда катта ҳисса қўшди.

Илмий коммунизм асосчилари ишчилар ҳаракатида раҳбарлар ролига катта эътибор билан қарардилар. Шу муносабат билан Ф. Энгельс партиямизда ҳар бир киши ўз хизматини қуйи лавозимдан бошлаши керак; партияда масъул лавозимларни эгаллаш учун биргина адабий истеъдод ва назарий билимларнинг ўзи етарли эмас, бунинг учун партиявий кураш усуллари ва формаларини чуқур эгаллаш, синовдан ўтган шахсий ҳалоллик ва қатъият, ихтиёрий равишда ўзини курашчилар сафига қўшиш талаб этилади, деб ёзган эди.

Энгельс ишчилар синфининг биринчи ҳарбий назариётчисидир. У урушларнинг келиб чиқиши ва моҳиятини материалистик нуқтаи назардан туриб изоҳлаб берди.

Энгельснинг Маркс вафотидан сўнг, 80—90-йилларда илмий коммунизм хазинасига қўшган улуши беқиёсдир. Бу даврда унинг ёлғиз ўзи Европа социалистларининг маслаҳатгўйи ва раҳбари бўлиб турди. Франция, Австрия, Венгрия, Англия, Польша, Испания, Италия, Россия, Руминия, Голландия ва бошқа мамлакатларнинг социалистлари маслаҳат сўрар ва йўл-йўриқ олиш учун Энгельсга доим мурожаат қилиб турар эдилар.

Ф. Энгельс Россиянинг, унинг тарихи, экономикаси, маданияти, ижтимоий фикрининг йирик билимдони ҳисобланарди. У мамлакатимизда марксизм ҳаракатини бошлаб берганлар фаолиятига катта таъсир кўрсатди. В. И. Ленин ёзганидек, сон жиҳатидан жуда оз бўлган рус революционерларининг қудратли чор ҳукуматига қарши олиб бораётган қаҳрамонона кураши кўп синовлардан ўтган К. Маркс билан Ф. Энгельснинг юракларида самимий ҳайрихоҳлик ҳисларини уйғотди.

Владимир Ильич Ленин Маркс ва Энгельс ишининг гениал давомчиси бўлди, янги тарихий шароитларда уларнинг таълимотини ҳар томонлама ривожлантирди. Марксизм-ленинизм яхлит революцион таълимот бўлиб қолди. Бу таълимотга таянган ишчилар синфи Коммунистик партия раҳбарлигида 1917 йилнинг октябрида сиёсий ҳокимиятни ўз қўлига олди.

Ленин 1896 йилдаёқ «Энгельснинг номи ва ҳаёти билан ҳар бир ишчи таниш бўлмоғи керак», деб ёзган эди. Буни қалбларига жо қилган совет кишилари пролетариатнинг улуғ курашчиси ва устози Фридрих Энгельснинг хотирасини ёдларида мангу сақлайдилар.

А. АБДУНАБИЕВ,
тарих фанлари доктори.

ОБЛАСТЬ МАТБУОТ МАРКАЗИ ХАБАР ҚИЛАДИ

● ЧИНОЗ РАЙОНИ

КАРЛ МАРКС номли колхозда зиммасидаги оширилган мажбуриятларини бажарган бригадалар сафи кенгайиб бормоқда. Куни кеча хўжаликдаги Б. Умаров ва Т. Иброҳимов ўртоқлар бошчилик қилаётган бригадаларнинг коллективлари ҳам учинчи довондан ошдилар. Б. Умаров етакчилигидаги коллектив аъзолари 67 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 36,5 центнердан «оқ олтин» йиғиштириб олишди. Т. Иброҳимов бошлиқ бригада заршунослари уйган хирмон гектар бошига 36 центнерни ташкил этди.

● ЯНГИЙЎЛ РАЙОНИ

КАЛИНИН номли колхознинг Пошшо Шодиев бошчилик қилаётган бригадаси деҳқонлари мавсум бошиданоқ районда КПСС XXVII съезди шарафига бригадалараро ташкил этилган мусобақада пешқадамлар сафида келяпти. Коллектив аъзолари ҳозиргача 100 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 45 центнердан пахта йиғиштириб олдилар. Давлатга 450 тонна қимматли хом ашё топширилди. Шунисн диққатга сазоворки, бригадада етиштирилган асосий ҳосил юқори сортларга сотилди. Коллективнинг Маъди Абулқосимов ва Йўлдош Қўшоқов сингари механизаторларининг ҳар бири 130 тоннадан пахта териб, бу ғалабага салмоқли ҳисса қўшди.

● ПИСКЕНТ РАЙОНИ

ЎН БИРИНЧИ беш йилликнинг якунловчи йилида «Пискент» совхози деҳқонлари пахтадан баракали хирмон уйишди. Бунга хўжаликдаги барча бўлим ва бригадаларда мўл ҳосил етиштирилганлиги туфайли эришилди. Ҳозиргача совхознинг жуда кўпчилик бригадаларининг коллективлари план ва мажбуриятларини ортиғи билан бажариб қўйишди. Куни кеча 6-бўлимдаги Жумабой Назаров бошчилик қилаётган бригада деҳқонлари зиммаларидаги оширилган мажбуриятларини ҳам адо этишди. 80 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 40 центнердан хирмон уйилди.

● БЎКА РАЙОНИ

РАЙОН пахтакорлари айни кунларда йиғим-теримни давом эттириш билан биргаликда кузги-қишки тадбирларни ҳам бажаришга киришдилар. Колхоз ва совхозларда ҳосилдан бўшаган экин майдонлари сифатли шудгор қилинмоқда. Шу кунгача мавжуд 22 минг 835 гектар пахтазорнинг 14 минг 157 гектари нормал чуқурликда ҳайдалди. Умуман, районда кунига 190 та ҳайдов трактори унумли ишлатилиб, минг гектарга яқин ер шудгорланмоқда. Тимирязев номли, «Октябрь 40 йиллиги» колхозларида шудгорлаш тугалланди.

● ҒАЛАБА РАЙОНИ

РАЙОН пахтакорлари давлатга пахта сотиш юзасидан зиммаларидаги план ва мажбуриятларини шараф билан бажардилар. Айни пайтда эса янги ҳосилга замин ҳозирлашни бошлаб юборишди. Асосий диққат-эътибор ерларни чуқур ва сифатли ҳайдашга қаратилмоқда. Районда шудгорлаш плани 83 процентга бажариб қўйилди. Свердлов номли колхоз, «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозларининг деҳқонлари кузги-қишки тадбирлар комплексини ўтказишда пешқадамлик қилишяпти.

«ОҚ ОЛТИН» ХИРМОНИГА

ОБЛАСТИМИЗ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 26 НОЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи устун — районлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён; тўртинчи устун — мавсум бошидан буён машинада (планга нисбатан процент ҳисобида).

Янгийўл	0,02	113,21	116,15
Ўрта Чирчиқ	—	106,55	103,22
Ғалаба	—	106,52	137,75
Пискент	0,01	106,00	94,89
Чиноз	—	104,37	85,05
Коммунистик	—	103,68	117,72
Бўка	—	102,07	106,90
Оққўрғон	—	100,50	102,02
Бекобод	0,13	97,33	58,60
Область бўйича:	0,02	103,65	101,31

ХАЛҚАРО АҲВОЛ

ҚЎПОРУВЧИЛИК ИШЛАРИГА ЧЕК ҚЎЙИЛМОҚДА

ДЕҲЛИ, 25 ноябрь. (ТАСС). Ҳиндистоннинг хавфсизлик органлари Покистон билан чегарадош Жамму ва Кашмир штатида сепаратчи ҳамда реакцион диний жамоа гуруҳларининг қўпорувчилик ишларига чек қўйишга қаратилган операцияни ўтказдилар. ЮНИ ахборот агентлиги 400 дан зиёд экстремист қамоққа олинганлигини хабар қилди. Улар орасида жамоати исломи партияси ва унинг ёшлар қаноти бўлмиш жамоати тулба аъзолари, покистонпараст Пиплз лиг ташкилотининг, сикх террорчиларининг «Заъфар йўлбарслар» яширин шайкаси аъзолари бор. Агентлик маъмурлар Кашмир водийсида Ҳиндистонга қарши унсурлар яна бир қанча жиноий хуружларни амалга оширганларидан кейин бевосита қатъий чоралар кўрганликларини уқтиради. Жумладан яқинда Оринагар шаҳрининг марказий майдонларидан бирида учта кучли бомба портлади. Маҳаллий аҳоли ўртасида ваҳима чиқаришга мўлжалланган ана шу террорчилик хуружи арафасида жамоати исломи партиясининг бошлиғи Г. М. Бхат Сринагарда ўтказилган матбуот конференциясида иғвогарона гапларни айтиб, гўё «Жамму ва Кашмир штати Ҳиндистон составига кирганлиги вақтинчаликдир», деб даъво қилди.

КОЛУМБИЯДАГИ АҲВОЛ

БОГОТА, 25 ноябрь. (ТАСС). Колумбия ҳукумати мамлакатда 35 кун муддат билан «Фавқулодда иқтисодий ҳолат» жорий этди.

Бу тадбир шу йил 13 ноябрда мамлакатда рўй берган табиий офатнинг оғир оқибатларини тезроқ тугатиш мақсадида қабул қилинди. Табиий офат вақтида Руис вулқони отилиши натижасида Армеро шаҳри ва Толима департаментидаги бошқа аҳоли пунктларининг 25 мингдан зиёд аҳолиси ҳалок бўлган. Илгари хабар қилинганидек, атрофдаги қишлоқларга ёпирилган сел оқимлари ўн минглаб колумбияликларни бошпанасиз қолдирди, 20 минг гектардан ортиқ майдондаги экинзорни йўқ қилди.

Ҳукумат мамлакат президенти Б. Бетанкур бошчилигида махсус комиссия тузди. Бу комиссияга зарур чора-тадбирларни конгрессда аввалига тасдиқлатиб олмасдан ҳам қабул қилиш ҳуқуқи берилди.

Ҳукумат декретида «Фавқулодда иқтисодий ҳолат» жорий этилганлиги пойтахтда ҳукумат қўшинлари билан Колумбиянинг ўта сўл «19 апрель ҳаракати» ташкилоти отряди ўртасида бўлган тўқнашув натижасида қўрилган моддий зарар ва одамларнинг жабрланиши билан боғлиқ бир қанча проблемаларни ҳал этишга ёрдам бериши ҳам уқтириб ўтилади. Бу ташкилот шу ойнинг бошларида одил судлов саройини ишғол қилиб олган эди.

ҚИТЪАЛАРДАН ДАРАКЛАР

НАЙРОБИ. Кениянинг шарқий районларида жала ёғиб, қаттиқ бўрон бўлди. Энергия таъминоти бузилди, донли экинларга катта зиён етказилди. Баъзи жойларда сув-балчиқ оқимлари йўлларни ювиб кетди. Мватате ва Вои шаҳарлари ўртасидаги темир йўл ҳаракати икки кун тўхтаб қолди. Маҳаллий маъмурлар табиий офат оқибатларини тугатиш, аҳолига ёрдам бериш чораларини кўрмоқдалар.

БЕЛГРАД. ТАНЮГ агентлигининг хабар қилишича, Югославиянинг сейсмик хизмати бугун эрта тонгда Меркали шкаласи бўйича беш балл куч билан ер силкинганлигини қайд этди. Зилзила маркази Албаниянинг шимолида бўлган. Кейинги уч куннинг ўзидагина шу районларда 12 марта ер ости силкиниши қайд этилган.

ПАРИЖ. Франциянинг Тарни Гаронна департаментидаги Понт-де-Лъарн шаҳрида кучли ёнғин чиқди. Жун маҳсулот тўқиб чиқаришга ихтисослашган маҳаллий тўқимачилик корхонаси ёниб кул бўлди. Заводнинг кўпгина цехлари, тайёр маҳсулот омбори ёниб кетди. Етказилган зарар бир неча ўн миллион франкка боради. Ёнғин сабаблари тафтиш қилинмоқда.

(ТАСС, 25 ноябрь).

Редактор ўринбосари
Р. УМАРОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

КПСС XXVII СЪЕЗДИ ШАРАФИГА
28,29.30 ноябрь соат 20.00 да

«ГУЛЛА, ЯШНА, ОНА ЮРТИМ!»

ЭСТРАДА ПРОГРАММАСИ

қатнашадилар:

Давлат хизмат кўрсатган

«Я Л Л А»

вокаль-чолғу ансамбли
Бадиий раҳбари — Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артист Ф. ЗОКИРОВ.
Бутуниттифоқ конкурсларининг лауреатлари

«САДО» ВА «НАВО»

вокал-чолғу ансамбллари.
Бадиий раҳбарлар — В. БАРАМИКОВ ва Б. ХОЛИҚОВ.
Замонавий жаз музикаси камер ансамбли.
Бадиий раҳбари — Г. ПУШЕН.
Ўзбекистон ССР Давлат телевидение ва радиосининг эстрада ва симфоник музика оркестри.
Дирижёрлар — **Д. ИЛЕСОВ.**
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Е. Живаев.**
Солистлар: Ўзбекистон ССР халқ артисти **М. Шамаева.**
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Р. Шарипова,**

Бутуниттифоқ ва Халқаро конкурсларнинг лауреатлари **Н. НУРМУҲАМЕДОВА ва М. ТОШМАТОВ;**

Бутуниттифоқ конкурсларининг лауреатлари — **Н. ЧУРАДАЕВА, П. БОРИСОВ, К. ҚАЮМОВ, Р. ИСМОҒИЛОВ, М. АЛИМОВА, Л. БЕССАРАБОЕВА, Х. ИСРОИЛОВА, А. ШАРИПОВА, П. КЛИМАХИН, В. ЛАПИН, Л. МАКЕЕВ, И. МУШЕЕВ.**

Билетлар соат 14.00 дан бошлаб сотилади.

Коллектив бўлиб тушиш учун заявкалар қабул қилинади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

20 ДЕКАБРДАН БОШЛАБ
МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ ҚИШКИ КАНИКУЛ КУНЛАРИДА

КАТТА ЭРТАК
ЯНГИ ЙИЛ ТОМОШАЛАРИ

СИЗ АЖОЙИБ ЭРТАК ҚАҲРАМОНЛАРИ: ҚОРБОБО, ҚОРҚИЗ, ҚАРОҚЧИЛАР, ЖОДУГАР КАМПИР, САХОВАТЛИ ЁШЛАР, СЕҲРЛИ АФСУНГАР БИЛАН УЧРАШАСИЗ.

Валентин Иванов раҳбарлигидаги ўргатилган маймун (шимпанзе)лар аттракциони

ТОМОШАЛАРИ

20, 21 декабрь — соат 13, 16, 19.30 да.
22 декабрь — соат 10, 13, 16, 19.00 да.
23, 24 декабрь — соат 13, 16, 19.30 да.
25, 26, 27 декабрь — соат 10, 13, 16, 19.00 да.
28. 29. 30 декабрь — соат 9.30, 12.00, 17.00, 19.30 да.
31 декабрь — соат 9.30, 12.00, 14.30, 17.00 да.
1986 йил

1, 2, 3, 4. 5, 6, 7. 8, 9, 10. 11, 12, 13 январь — соат 9.30, 12.00, 14.30, 17.00 ва 19.30 да **бошланади.**

Билетлар сотилмоқда.
Томошаларга коллектив бўлиб тушиш учун заявкалар қабул қилинади.
Қишлоқ районларидан келган томошабинларга навбатсиз хизмат кўрсатилади.
Касса ҳар куни соат 10 дан 20.00 гача очиқ.
Томошабинлар учун циркда такси заказ қилиш столи ташкил этилган:
Справкалар учун телефонлар: 44-35-91, 44-35-84.

СПОРТ

КУЧЛИЛАР САРАЛАНДИ

Рус шашкаси бўйича мамлакат 45-чемпионатининг еттинчи тури ниҳоятда кескин ва қизиқарли бўлди. Ана шу тур натижалари финалда чемпионлик унвони учун курашни давом эттирадиган кучли саккизликни аниқлаб берди. Нижний тагиллик спорт мастери С. Овечкин ригалик М. Киселёвни мағлубиятга учратди ва 7 имкониятдан 5 очко тўплади. Вильнюслик А. Норвайшас ва Нижний тагиллик А. Константиновлар пешқадамга етиб олишлари мумкин эди. Лекин улар ўртасидаги ўйин дуранг бўлиб тугади. Бу икки шашкачи ҳисобида 4,5 тадан очко бор. Ундан кейинги ўринларни 4 тадан очко тўплаган А. Плакхин (Минск), В. Габриэлян (Боку), М. Фозилов (Самарқанд), М. Рахунов (Киев), Н. Абациев (Москва), шунингдек, М. Норель (Бендери), М. Киселёв (Рига) ҳамда Л. Хвостов (Горький)лар эгаллашди. Очколар коэффициентига кўра А. Плакхин, В. Габриэлян, М. Норель, М. Киселёв ва Л. Хвостовлар финалга чиқишди.

Республикамиз вакили тошкентлик спорт мастери Г. Дорфман мусобақанинг охирги турида В. Габриэлянга ютқазиб, финалга чиқа олмади.

Бугун чемпионлик учун якунловчи ўйинлар бошланади.

Е. ЧЕРКАССКИЙ,
спорт мастери.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

МТ I

9.00 «Время».
9.40 Мультфильмлар: «Ярангада олов ёняпти», «Офтоб шуъласи».
10.10 А. Аданнинг «Жизель» балети.
12.00 «Жонли дарахт». Телефильм.
12.10 ва 15.00 Янгиликлар.
15.20 Социалистик мамлакатлар ҳужжатли фильмлари.
16.00 «Ўсмирлар ижоди».
16.40 «Стадион ҳамма учун».
17.10 Совет Украинаси тасвирий санъати кўргазмаси.
17.30 «16 ёшгача ва ундан катталар».
18.15 «Йўлдаги тўсиқлар». Алкоголизмнинг зарари ҳақида илмий-оммабоп фильм.
18.35 «Ўғирланган пудель». Мультфильм.
18.45 «Ҳозирги замон ва ишчилар ҳаракати».
19.15 «Дунё воқеалари».
19.30 РСФСРда хизмат кўрсатган артист Е. Шаврина рус халқ қўшиқларини куйлайди.
19.50 «Бир умрга тенг йил». Бадиий фильм.
21.30 «Время».
22.00 Футбол. УЕФА кубоги. 1/8 финал. «Спартак» (Москва) — «Нант», (Франция). 2-тайм. Тбилисидан олиб кўрсатилади.
22.45 СССР Олий Совети сессиясининг депутатлари ҳикоя қиладилар.
23.00 Футбол. УЕФА кубоги. 1/8 финал. «Днепр» — «Ҳайдук» (Югославия). 2-тайм. Кривой Рогдан олиб кўрсатилади.
23.45 «Дунё воқеалари».

МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.
9.15 «Ўзбекистон чинниси». Телефильм. (Тошкент).
9.35, 10.35 Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 9-синф.
10.05, 13.20 Немис тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Д. Дефо ва унинг «Робинзон Крузо» китоби.
11.35 Тарих. 9-синф. Москвадаги декабрь қуролли қўзғолони.
12.05 «Оила ва мактаб». Тележурнал.
13.10 «Чиқиндисиз таъминот». Илмий-оммабоп фильм.
13.50 «Истеъдод». Мелиоратор кадрлар тайёрлаш ҳақида
14.20 Тарих. 10-синф. Варшава Шартномаси.
14.50 «Шахмат мактаби».
15.20 Драматургия ва театр. «Режиссёрлик санъати». 2-кўрсатув.
16.05 ва 18.30 Янгиликлар.
18.50 «Эртанги куннинг бахт қуши» Телефильм премьераси.
19.00 Қишлоқ янгиликлари.
20.00 «Музикали киоск».
20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».
20.50 «Ҳамдўстлик». Тележурнал
21.20 «Ясная Полянада». Ҳужжатли фильм.
21.30 «Время».
22.00 «Майда ҳарфлар билан икки сатр» Бадиий фильм. «Ленфильм». ва «ДЕФА» (ГДР).
23.30 Духовой музика янграйди.

УзТВ I

7.30 Ритмик гимнастика.
7.50 «Салом, кичкинтойлар!» Мультфильм.
8.00 Тонгги тароналар».
8.10 Студент ёшлар учун «Студент қишлоқ хўжалик отряди-85».
8.20 «Мактаб ислоҳоти — ҳаётга!».
8.30 «Ахборот».
18.00 Янгиликлар.
18.15 Мактаб ўқувчилари учун «Гўзаллик оламига саёҳат» (такрорий).
18.45 «Сифат белгиси — энг яхши буюмларга». Маҳсулотлар сифатининг аттестацияси ҳақида (рус.).
19.20 «Олма ҳақида эртак». Мультфильм.
19.30 Ахборот (рус.).
19.45 Атеистик мавзуларда суҳбат.
20.00 «Ижод саҳифалари». К. Симонов. Ёзувчи туғилган куннинг 70 йиллигига.
20.30 «Ахборот».
20.50 Ўзбек куйларидан концерт.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Уруш ва тинчлик». Бадиий фильм. 3-серия. «1812 йил».
23.20 Кўрсатувлар программаси.

УзТВ II

9.00 — 16.10 МТ II
18.15 Кўрсатувлар программаси.
18.20 «Нон пешона тери билан топилади». Кинопрограмма
19.30 «Ахборот». (рус.).
19.45 Ритмик гимнастика.
20.05 «Романснинг майин оҳанглари ҳам».
20.30 «Ахборот».
20.50 Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. Алгоритмлар. Катталиклар билан ишлаш 2-кўрсатув.
21.30 МТ II

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
/ "Ташкентская правда" /

ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ОБКОМА КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА И ОБЛАСТНОГО СОВЕТА НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ

БИЗНИНГ АДРЕС: 700047, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

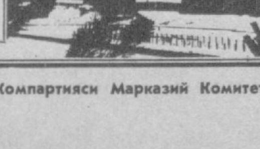

Редактор қабулхонаси—325351; редактор ўринбосарлари— 335885; 325747, 337916, 325748; масъул секретарь—334808, 325353; секретариат—325750. БЎЛИМЛАР: партия турмуши— 325778; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 337010, 325749; қишлоқ хўжалиги—325647; пропаганда —325553; совет қурилиши—325645; маданият—325767; ахборот ва спорт —337010, 325733; хатлар ва оммавий ишлар—334048, 325354; фельетонлар ҳамда ҳарбий ватанпарварлик —325556; редакция бўйича тунги навбатчи —334808, 325353.

Р - 08530 А. 1835. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12